

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ διὰ τὸ ἐξωτερικόν φρ. χρυσῶν 10·
διὰ τὸ ἐσωτερικόν δραχμῶν 10·
Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος τοῦ Συλλόγου
ἀρωγὸν ἂνευ ἐτίρας ὑποχρέωσως.

ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ τοῦ Συλλόγου εἶνε ἐν τῇ συνοικίᾳ
Πλάκας παραπλευρῶς τῇ Δημοτικῇ Σχολῇ
τῇ ἐν τῇ ὁδῷ Ἀδριανῶν, ἀρ. 5.
Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

ΦΥΛΙΟΝ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1888.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. Σκαλισσύνη, Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις. — Ἀχιλ. Παράσχου, Θερησκευτικοὶ Ρεμβασμοί, ποίημα. — II. Παπαζαφειροπούλου, Ἐπίγραμμα περὶ κλήρου. — Μ. Γαλανοῦ, Φωναὶ ἀπὸ τῶν τάφων καὶ τῶν νεκρῶν, συνέχεια. — Κ. Διαλεισιμᾶ, Τί δὲν εἶνε μάταιον; ποίημα, καὶ Ἡ κοινὴ προσευχὴ. — Ἡ σωτήριος κλεις, διήγημα. — Θ. Κόντη, Οἱ μετὰ θάνατον φίλοι, διήγημα. — Ἡ «Νέα Ἡμέρα» περὶ Ἀναπλάσεως. — Ἐπιστολὴ Μητροπολίτου Σάμου. — Ν. Δημητριάδοπούλου, Ψηφιδωτόν. — Συλλογικαὶ εἰδήσεις. — Ἀνταποκριματ. «Ἀναπλάσεως». — Ἀλληλογραφία.

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

ΚΑΙ

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΙΑΝΑΣΤΑΣΙΣ.

Α'.

Τὴν ἐκατονταετηρίδα τῆς γαλλικῆς ἐπανάστασεως πανηγυρίζουσιν ἐν Γαλλίᾳ μετὰ ἐν-ἐτος διὰ παγκοσμίου ἐκθέσεως. Ὑπάρχουσιν ἐνθουσιώδεις θιασώται τῆς ἐπανάστασεως καὶ ἀμειλικτοὶ αὐτῆς ἐπικριταί. Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι φρονούντες ὅτι ἀπὸ τῆς γαλλικῆς ἐπανάστασεως νέος κοινωνικὸς καὶ πολιτικὸς βίος ἤρξατο ἐν Ἑυρώπῃ, ἐρσιδόμενος ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου, τῆς ἰσότητος τῶν διαφόρων τάξεων καὶ τῆς ἀδελφοποιήσεως τῶν λαῶν καὶ ἐπιεικῶς κρίνοντες τὰ ὀλισθήματα καὶ τὰς παρεκτροπὰς, ἔσκι ἠμάρτωσαν τὴν αἴγλην τῆς μεταπολιτεύσεως, θεωροῦσιν αὐτὰ ὡς παροδικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπεληθούσης κοινωνικῆς διαταρᾶσεως καὶ τῆς ἐξάψεως τῶν παθῶν. Οἱ δὲ κατήγοροι, βεβαιούντες ὅτι μετὰ τὴν ἐν τῇ Δύσει ἐκκλησιαστικὴν μεταρρύθμισιν ἐπεκοίτησεν εἰς τὰς προτεσταντικὰς χώρας τὸ πνεῦμα τῶν εὐαγγελικῶν ἀρχῶν καὶ ὅτι ἐν Ἀμερικῇ, ἐν

Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Ὀλλανδίᾳ εἶχον ἤδη ἐφαρμοσθῆ εἰς τὸν πρακτικὸν βίον αἱ ἀρχαὶ τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητος καὶ ἀδελφότητος ἀπὸ τὰς ἀρχῆς τοῦ ἸΗ' αἰῶνος, καταδικάζουσι τὴν ἐπανάστασιν ὡς κλονήσαν τὰς θερησκευτικὰς πεποιθήσεις, ὡς διαταράξασαν τὰς βάσεις, ἐφ' ὧν ἤρξιδετο ἡ εὐρωπαϊκὴ κοινωνία, καὶ ὡς διατράξασαν φοικῶδη καὶ στυγερά κακουργήματα ἀτιμάρωντα τὴν ἀνθρωπότητα.

Δὲν προτίθεμαι νὰ ἐπιχειρήσω συζήτησιν ἐπὶ τῆς διαμάχης ταύτης. Ἀλλὰ σταθιόμενος γεγονότα τινά, ἐφ' ὧν πλήρως ὑπάρχει ὁμοφωνία μεταξὺ τῶν διαμαχομένων, ὁ ἀποσαφῶς μίαν ἱστορικὴν ἀλήθειαν.

Δύο ὑπῆλξαν αἱ φάσεις τῆς γαλλικῆς ἐπανάστασεως. Κατὰ μὲν τὴν πρώτην, διαρκέσαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1789 μέχρι τοῦ 1791, οἱ διευθύνοντες αὐτὴν ἐνεφοροῦντο ὑπὸ τοῦ θερησκευτικοῦ πνεύματος, οὐδεμίαν δὲ ἐπηγέρθη ἀντίπραξις μετὰ τῆς ἐπανάστασεως καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, ἀρξάμενην τὸ 1792 καὶ παραταθεῖσαν μέχρι τοῦ 1799, ἡ Δημοκρατία καταργήσασα τὸν Χριστιανισμὸν καὶ πᾶσαν θερησκευτικὴν ἰδέαν καταδιώξασα παρέλυσε τὰς δυνάμεις παντὸς ἐνθέου συναίσθηματος καὶ ἐφήρμισεν ἐν τῇ ὀργανώσει καὶ διοικήσει τῆς πολιτείας τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀθεϊσμοῦ καὶ τῆς ὀλισθητικῆς διδασκαλίας.

Μελετῶν τὰ κατὰ τὰς δύο ταύτας φάσεις γενόμενα, θὰ διαφωτίσω τὴν ἐπομένην ἱστορικὴν καὶ ὑπεράνω πάσης ἀμφιλογίας ἀλήθειαν.

Ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις ἐπέτελεσε τὰ κοινωνικὰ αὐτῆς μεγαλοεργήματα καὶ σωτηρίους εἰσήγαγε κοινωνικοὺς θεσμοὺς καὶ τὴν πολιτείαν διήθησεν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς προόδου καὶ τῆς τελειοποιήσεως ἐφ' ἧσον χρόνον ἐπεκοίτηται καὶ κατίσχυεν εἰς τὰ βουλευόμενα καὶ διοικούντα σώματα τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ὁ θεσμός τῆς θερησκευτικῆς ἰδέας, ἐξώκειλε δὲ εἰς ἀθεμουργίας καὶ εἰς κοινωνικὰ κακουργήματα

ματα και την Γαλλίαν ωδήγησεν εις την άβυσσον των κινδύνων και της απωλείας αφ' ης καταργήσασα τον Χριστιανισμόν εισήγαγε τον λαόν εις την οδόν του σκεπτικισμού και της άθεϊας.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ὁ Βολταίρος καὶ Ρουσσὸ ἀποδεχόμενοι τὰ δόγματα περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ καὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, ὡς ἐπιστημονικὰς καὶ φιλοσοφικὰς ἀληθείας, πᾶσαν δὲ ἀποκροῦντες ἀποκάλυψιν καὶ τὰς βάσεις τοῦ θεϊκοῦ θρησκευματοῦ ὑποσικᾶπτοντες, ἐκλόνησαν τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τῶν ἀνωτέρων τάξεων, ἀλλ' ὁ λαὸς δὲν εἶχεν ἐπηρεασθῆ σπουδαίως ἀπὸ τὰς φιλοσοφικὰς τῶν θεϊστῶν θεωρίας. Τῆς ἐπαναστάσεως ἐκρηγίσεις κατὰ τὸ ἔτος 1789, ἐπ' ὄνματι τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητος καὶ τῆς τῶν προνομίων καταργήσεως, ὁ λαὸς ἀπεδέχθη μετὰ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ τὴν ἐπελθοῦσαν μεταβολήν. Τοιαύτη δὲ ὑπῆρξεν ἡ ὁμοφωνία τῶν λαῶν τῶν ἐπαρχιῶν μετὰ τοῦ λαοῦ τῆς πρωτεύουσας, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἀπολαύοντες τὰ προνόμια, οἱ ἀριστοκράται καὶ οἱ ἀνώτεροι τοῦ κλήρου ἱεράρχαι, συμπαρασυρόμενοι ἀπὸ τὸν γενικὸν ἐνθουσιασμόν ἢ πεισθέντες ὅτι πᾶσα ἀντίπραξις ἦτο ματαία, συνειργάσθησαν εὐκρινῶς μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν, αὐτοὶ δὲ πρῶτοι καὶ προέτειναν καὶ ὑπερψήφισαν τὴν κατάργησιν τῶν ἰδίων προνομίων. Τὴν νύκτα τῆς 4 Αὐγούστου 1789, συνελθόντες οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἀριστοκρατίας καὶ τοῦ κλήρου μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἀστῶν, κατήγγησαν ἐν πλήρει ὁμοφωνίᾳ τὰς προσωπικὰς δουλείας, τὰ ἐκκλησιαστικὰ δέκατα, τοὺς τιμариωτικὸς δεσμοὺς καὶ τὰς ὑφισταμένας τῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ ἰκανότητων διακρίσεις, προκηρῆξαντες δὲ τὴν ἰσότητά τῶν πολιτῶν ἐνώπιον τοῦ νόμου, ἀπέδωκαν εἰς πάντας ἀδιακρίτως τὸ δικαίωμα νὰ καθέξωσι πᾶσαν πολιτικὴν ἢ στρατιωτικὴν θέσιν. Ἡ περιόδος νῦξ τῆς 4 Αὐγούστου, καθ' ἣν μετεβλήθη βίτικῶς ἡ κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ τῆς Γαλλίας ὀργάνωσις, ἐπερατώθη δι' ὁμοθυμῶν ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως δι' ἧς προσεκαλοῦντο οἱ Γάλλοι ἅπαντες ν' ἀναπέμψωσιν εὐχαριστίας εἰς τὸν Ὑψιστὸν διὰ τὴν τελεσθεῖσαν μεταβολήν.

Τὰ προνόμια τοῦ κλήρου μετεβλόλλοντο, ἡ δὲ κοινωνικὴ θέσις τοῦ ἄρθην ἀνετρέπετο, ἀλλ' ἡ μεταβολὴ ἀντέκειτο μὲν εἰς τὰ συμφέροντα τῶν ἐπισκόπων καὶ ἱεραρχῶν, ἦτο ὅμως σύμφωνος πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, πᾶσα δὲ ἐκ μέρους τοῦ ἀνωτέρου κλήρου ἀντίστασις, ἢ ἀπροσέκρουε καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐκδηλωθέντα αἰσθημάτων τοῦ κατωτέρου κλήρου, εὐκρινῶς ἀποδεχθέντος τὴν μεταπολίτευσιν καὶ θεωρήσαντος αὐτὴν ὡς ἐφαρμογὴν τῶν κοινωνικῶν ἀρχῶν τοῦ χριστιανικοῦ θρησκευματοῦ.

Καὶ ὅντως τοιοῦτος ἦν ὁ χαρακτήρ καὶ τοι-

αὐτὴ ἡ οὐσία τῶν ἀρχῶν, αἵτινες προκηρυχθεῖσαι κατὰ τὴν ἐναρξίν τῆς ἐπαναστάσεως, ἐφορμάθησαν κατὰ τὴν ἀξιομνημόνευτον νύκτα τῆς 4 Αὐγούστου καὶ ἐπεκράτησαν κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη τῆς ἐπελθοῦσης μεταπολιτεῦσεως. Ἐπειδὴ ὁ Χριστιανισμὸς καταργήσας τὸν τῆς θεοκρατίας καὶ τοῦ ἐξαναγκασμοῦ νόμον, ἀντικατέστησε τὸν ὄλιον θεῖον καὶ πνευματικὸν προτεινόμενον εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως ἀποδοχῆν, «νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας», (Ἰάκωβος Α'. 25) τὸ δὲ ἰδεώδες τῆς ἀρχῆς τῆς κοινωνικῆς ἰσότητος ὁ Ναζωραῖος πρῶτος μὲν ἐκήρυξεν εἰπών: «Οἶδατε ὅτι οἱ ἔρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύσουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν οὐχ οὗτος δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ὅς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι ἔστω ὑμῶν διάκονος», (Ματθ. Κ'. 25). εἶτα δὲ καὶ ὅπῃ εἶπε πρῶτος ἐξέτελεσε. Τὴν δὲ περὶ ἀδελφότητος διδασκαλίαν ἀνέψωσεν ὁ Θεμελιωτῆς τῆς πίστεως μέχρις οὐρανιας τελειότητος, συστήσας μὲν ἐν τῇ ὀργανομένη χριστιανικῇ κοινωνίᾳ τὰ ὑπὲρ τῶν δυστυχοῦντων καὶ ταλαιπωρουμένων προνόμια, ἠρίσας δὲ ὅτι πᾶσα ὑπὲρ τούτων περιθαλψίς εἰς αὐτὸν ἀποδίδεται.

Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν οἱ τὰ τῆς μεταπολιτεῦσεως διέποντες εἰργάζοντο εὐκρινῶς πρὸς πραγμάτων τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἀδελφότητος, οὐδένα εἶχον λόγον νὰ προσκρούσωσι πρὸς τὸ θρησκευμα. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν προτείνοντο ἐν τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει νόμοι σχέσιν ἔχοντες πρὸς τὰ τῆς Ἐκκλησίας, τινὲς δὲ τῶν βουλευτῶν ἠγόρευον ἐνίοτε κατὰ τοῦ κλήρου, ἀλλ' οὐδὲν ἐγένετο ἢ προτείνετο ἀπᾶλλον πρὸς τὸ σέβας ἢ πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Οἱ καθ' ὄλον τὸ ἔτος 1790 ἐκδοθέντες περὶ ἐκπαιδεύσεως νόμοι, οὐ μόνον διετήρουν τὰ ἱερὰ μαθήματα εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ γυμνάσια καὶ εἰς τὰ ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια. Ἡ μεγάλη ἐθνικὴ ἐκπαιδευτικὴ 14 Ἰουλίου 1790, καθ' ἣν συνήλθον οἱ ἀντιπρόσωποι πάντων τῶν δήμων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν, ἤρξατο δι' ἱερᾶς τελετῆς εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Ἄρειου, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος τριακόσιοι ἱερεῖς. Ὅτε δὲ κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1790, τῶν βουλευτῶν τις, αἰνιττόμενος τὰ περὶ κλήρου ληφθέντα μέτρα, κατήγγελλεν ὡς ἀντιθρησκευτικὰ, ὁ Μιραβὸ, ἐξαναστάς καὶ ἀποκρούων τὴν μομφήν, ἀνεφώνει:

«Ἀπετόλμησαν νὰ σῆς μεμφθῶσιν ὡς διώκοντας τὴν θρησκείαν! Σεῖς ἀνευλαβεῖς! οἱ ἀναδείξαντες τὸν εὐκρινῆ καὶ ὑψηλὸν πρὸς τὴν θρησκείαν σεβασμὸν διὰ τῆς σπουδαιότητος τῶν ἀποφάσεών σας! Σεῖς οἱ ψηφίσαντες σπουδαίως διαπάνω πρὸς ἀξιοπρεπῆ διατήρησιν τῆς θείας λατρείας! Σεῖς, οἵτινες καὶ κατὰ τὴν κατὰ νομὸν διανομήν τῆς γῶρας ἀποφασίσαστε τὴν ἰ-

νέγερσιν χριστιανικοῦ ἐμβλήματος εἰς τὰ ὄρια τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν! Σεῖς τέλος, οἱ βαθέως συναισθηθέντες, ὅτι αἱ πεποιθήσεις περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ εἶνε ἀχώριστοι ἀπὸ τὸν θρίαμβον καὶ τὴν διατήρησιν τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν! Ἄλλ' ὅς μάθωσιν οἱ συκοφαντοῦντες τὴν Συνέλευσιν ταύτην, ὅτι ἡμεῖς ἅπαντες θεωροῦμεν τὸ Ἐυαγγέλιον καὶ τὴν ἐλευθερίαν ὡς τὰς ἀδιασπάστους καὶ ἀχώριστους βάσεις ὑγιῶς καὶ τελείας τοῦ κοινωνικοῦ σώματος διοργανώσεως».

Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ τρίτου ἔτους τῆς ἐπαναστάσεως ὀλισθαί, ἄθεοι, λακωβίνοι, οἱ ἱατροὶ Μαρκὴ καὶ ὁ Δαντὸν καὶ ὁ Ῥοβεσπέρρος καὶ πάντα τὰ ἀπαίσιμα κοινωνικὰ στοιχεῖα τίθενται ἐπὶ κεφαλῆς ληστρικοῦ κόμματος πρὸς ἴδρυσιν δήθεν δημοκρατίας, ἀλλὰ πράγματι πρὸς κατάργησιν παντὸς κοινωνικοῦ καὶ οἰκογενειακοῦ θεσμοῦ καὶ πρὸς ἐξόντωσιν παντὸς ὁσίου καὶ ὑγιῶς στοιχείου. Πρῶτος δὲ ἄρος ἐπιτυχίας, ὡς εἰκόσ, ἐθεωρήθη ἡ κατάργησις τοῦ χριστιανικοῦ θρησκευματοῦ καὶ ἡ ἀπὸ τῆς καρδίας τοῦ λαοῦ ἀπάλειψις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθηματοῦ.

Τὴν 14 Δεκεμβρίου 1792, ὁ βουλευτῆς Ἰάκωβος Δουπὸν ἀνεπέμψεν ἐντὸς τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τὴν σημαίαν τοῦ πολέμου, προτείνων τὴν κατάργησιν πάσης θρησκείας καὶ πάσης ἐξωτερικῆς λατρείας. «Πολῖται, ἔλεγε, θέλετε νὰ στερεώσῃτε τὴν Δημοκρατίαν; ἀνεγείρατε νέους βωμοὺς. Ἡ φύσις καὶ ὁ νοῦς, ἰδοὺ τίνες οἱ θεοὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἰδοὺ τίνες οἱ ἔμοι θεοί. Σπείσατε, διδάξατε εἰς τὰ σχολεῖα τὸ νέον τοῦτο κήρυγμα».

Ἀποβλήθεισας ἀπὸ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως πάσης θρησκευτικῆς διδασκαλίας, καταργηθείσης τῆς λατρείας, καταδικωμένων πάντων τῶν ὑπόπτων ὡς πρεσβευόντων θρησκευτικὰς ἰδέας, ὁ Γαλλικὸς λαὸς εὐρέθη ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἀρχῶν βασανισθείσας πᾶσαν ἰδέαν ὑπερκόσμιον, πᾶν συναίσθημα ὑπερφύεσ καὶ πᾶσαν πεποίθησιν περὶ ὑπάρξεως Δημοουργοῦ ἀποκαλύψαντος τὸ θεῖον ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος.

Καὶ νῦν ἐπὶ τὰ ἔργα τοῦ ἀθέου τούτου λαοῦ. Ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου ἐν Παρισίους ἐτέθη παμμεγέθης ἐπιγραφή, δι' ἧς ἐδηλοῦτο, ὅτι ὁ μέγας ναὸς ἀφιερῶνται εἰς τὴν «Φιλοσοφίαν». Ὅπως δὲ δόθη τὸ πρῶτον δοκίμιον τῆς ἠθικῆς τῆς φιλοσοφίας τῶν ἀθῶν καὶ τῶν ὀλιστῶν, ὠδηγήθησαν ἐντὸς τοῦ ναοῦ αἱ ἐταίραι τῶν Παρισίων καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας κτηνώδη καὶ βδελυρὰ διαπράττοντο ὄργια μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς ἐγκαινισμὸν τῆς νέας ἀντιθρησκευτικῆς καὶ αἰμοδόρου ἐπαναστατικῆς φάσεως, ὠδηγήσαντες εἰς τὸν ναὸν διακοσίους ἱερεῖς ἐκροσύγγησαν καὶ κατέσφαξαν, ἀνωρύξαντες δὲ λακων ἐρριψάν ἀναμῆξ τὰ διαμελισθέντα πτώματα. Ἦδη δὲ ἡ φιλοσοφία τοῦ ὀλιστοῦ καὶ τῆς ἀ-

θείας ἐμφανίζεται καθ' ὄλην αὐτῆς τὴν εἰδεγθῆ ἔντασιν καὶ ἀποτρέπαιον σκληρότητα καὶ θρημοδίαν.

Ἡ Συνέλευσις συναστῆ ἐκατὴν ἐβδομήκοντα ὀκτὼ ἐπαναστατικὰ δικαστήρια εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ τὰς ἐπαρχίας, ὥπως διακρίσει τοὺς ὑπόπτους ἀριστοκρατικῶν ἀρχῶν ἢ θρησκευτικῶν πεποιθήσεων. Τεσσαράκοντα τῶν δικαστηρίων τούτων ἦσαν κινητὰ, περιουδεύοντα μετὰ τῶν δημίων, ὅπου ἐκρίνετο ἀναγκαιὰ ἢ παρουσία των. Οἱ βουλευταὶ τῆς Γιρόνδης πᾶσι, οἱ τιμήσαντες τὴν Γαλλίαν διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτῶν ἰκανότητος καὶ εἰσαγαγόντες τοὺς δημοκρατικοὺς θεσμοὺς, πίπτουσι θύματα τῶν αἰμοδόρων δικαστῶν, πᾶν δ' ὅτι ἐντιμον καὶ εὐκρινῆς καὶ ὅσιον καὶ ὑψηλόφρον ὑπῆρχεν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν δημοσίων συνθήπεται μετὰ τῶν Γιρονδίνων. Τὴν ἐπιούσαν καταδικάζονται εἰς θάνατον ἐξήκοντα τρεῖς γυναῖκες, αἱ παρερρεθείσαι εἰς θρησκευτικὴν τελετὴν κρυφίως γενομένην ὑπὸ μεταμφιεσμένου ἱερέως. Ἐκτοτε δὲ προέβαινε καὶ ἐπετείνετο καθ' ἐκάστην τὸ ἔργον τῶν ἐπαναστατικῶν δικαστηρίων συνεργαζομένων τῶν κατασκόπων μετὰ τῶν δημίων καὶ δικαστῶν. Δίλη καὶ ἀπόφασις καθ' ἐκάστου θύματος ἢ κατὰ ὀμάδος θύματων διήρκαε ἐπὶ πέντε τῆς ὥρας λεπτά, ἡ δὲ ἐτέλεσις ἀνατίθετο εἰς τοὺς δεσμοφύλακας καὶ δημίους. Ὅπως δὲ πιστοποιηθῆ εἰς τὰς μελλούσας γενεὰς τὸ πνεῦμα τῆς ἀσεβείας, ὑπεκράθησαν κατὰ τὰς φονικὰς ἐκείνας ἡμέρας, ὁ βουλευτῆς Ἀναστάσιος Κλάτζ, ἐν μέσῳ τῶν χειροκροτήσεων τῶν συναδέλφων του προέτεινε, ἵνα ἡ Δημοκρατία κηρύξῃ πόλεμον κατὰ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν οὐρανῷ βασιλευόντων, καὶ ἡ μὲν Συνέλευσις ἐκδίδει ψήφισμα καταργῶν τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ, ὁ δὲ λαὸς καὶ οἱ ἐπαναστατικὸι σύλλογοι, ἐνδύσαντες τὴν σύζυγον ἐνὸς τυπογράφου ἔφερον ἐντὸς τῆς αἰθούσης τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας καὶ ἐκήρυξαν θεῶν τοῦ ὀλισμοῦ καὶ τῆς νέας φιλοσοφίας. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς ἀντιθρησκευτικῆς ταύτης παραφροσύνης αἱ σφαγαὶ καὶ οἱ σπαραγμοὶ ἐπετείνοντο, ἡ δὲ θέα τοῦ γυνομένου αἵματος ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐξῆπτε τὸν ἀποθηριωθέντα ὄχλον. Ἄρκει νὰ φέρῃ τις γνωστὸν ὄνομα ἢ νὰ θεωρηθῆται συγγενῆς ἢ ὀπαδὸς ἀριστοκράτου ἢ κληρικοῦ, ἀρκεῖ νὰ διεκρίθῃ ἐπὶ ἰκανότητι ἢ ἀρετῇ, ὥπως παραπεμφθῆ ἐπὶ τοῦ φονικοῦ ἱκρίωματος. Τεσσαράκοντα τρία νήπια ἀπὸ ἑξ ἕως ἑξήκοντα ἐτῶν εἶνε κεκλεισμένα εἰς τὴν Σαλπετρίερον καὶ καταδικάζονται εἰς θάνατον ὡς τέκνα πλουσίων ἀστῶν. «Τίνας ὀὰ πέμψωμεν εἰς τὴν λαμπητό-αστῶν;» ἠρώτησεν ἡμέραν τινὰ ὁ ὄχλος τῶν αἰμομαρῆ ἱατρῶν Μισσὸ. «Πάντας τοὺς μὴ ἀποδεχομένους τὰς ἀρχὰς μας», ἀπήντησεν ἡ ἀνωπρόσοφος τίμησις. «Καὶ ἐκ τίνων ὀὰ τοῦ;

αναγνωρίσωμεν σήμερα;» «Ίδού, απήντησε τὸ πνεῦμα τοῦ κακουργήματος, πάντες ὅσοι βαίνουσιν ἐφ' ἀμαρτίας, πάντες οἱ φέροντες φορέματα ἐκ μετάνοιας, πάντες οἱ ἐξεργόμενοι ἀπὸ τὰ δμοσία θεάματα εἰνε ἕξιοι θανάτου.» Περὶ δὲ δικαιοματίων ἰδιοκτησίας καὶ τιμῆς καὶ προσωπικῆς ἐλευθερίας οὐδεὶς γίνεται λόγος ἐν μέσῳ τῆς συγγεράς τῶν ἀθέων κοινωνίας. Μητέρες θέλουσι νὰ σώσωσι τὴν τιμὴν τῶν κορασιῶν των, πρέπει νὰ ὀδηγήσιν αὐτὰ καὶ ἐπιδεικνύωσιν εἰς τοὺς συλλόγους καὶ εἰς τὰς βαρχικὰς τοῦ λαοῦ ἐορτάς. Ἐὰν ὅμως διακεκριμένος πατριώτης ἐραστὴ τινός, τὸ δικαστήριον ἐπιδικάζει εἰς αὐτὸν τὴν γέννηδα. (Suider λόγος διὰ τὸν γάμον τοῦ πατριώτου Fühne). Καὶ ἐν μέσῳ τῶν πανηγύρεων αἱ σφαγαὶ πολλαπλασιάζονται, αἱ δὲ λαιμητόμοι δὲν ἐξαρκούν πλέον καὶ τὰ θύματα ἀνὰ πεντήκοντα κατακρεουργοῦνται διὰ τῶν πυροβόλων ἢ δεδεμένα μὲν ἐκρατοῦντο πρακτικὰ καὶ σημειώσεις περὶ τῶν καταδικαζομένων εἰς θάνατον ὑπὸ τῶν ἐπαναστατικῶν δικαστηρίων, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα θεωρήθησαν περιτταὶ αἱ σημειώσεις καὶ αἱ ἐγγραφαι τῶν ἀποφάσεων. Οἱ συγγραφεῖς δὲν συμφωνοῦσιν ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν χιλιάδων τῶν φονευθέντων ἐπ' ὄνοματι τῆς Δημοκρατίας ὡς ὑπόπτων κατὰ τοῦ πολιτεύματος ἢ προσθευόντων τὸν Χριστιανισμόν. Ὁ ἀριθμὸς μόνον τῶν κατατομηθεισῶν ἐν Παρισίῳ γυναικῶν ὠρίσθη ἐπακριβῶς καὶ ὁμοφώνως εἰς δέκα χιλιάδας. Τὰ δὲ ἐγκλήματα τῶν θυμάτων καὶ τὰ τιμωρούμενα κακουργήματα ὠρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Λαιμαρτίνου ὡς ἑξῆς.

«Μόνος τοῦ λαοῦ νόμος ἦτο θάνατος εἰς τὸν τιμιώτερον.
 «Ἡ μάχαιρά του ἐποτίμα τὸν δίκαιον, ἐπιπτε δὲ πάντοτε ἐπὶ τοῦ ἀθώου.
 «Ἡ ἀθωότης ἰδοὺ τὸ τιμωρούμενον ἐγκλημα». Καὶ τώρα ὑμεῖς οἱ τὴν ἐπιστήμην συκοφαντεῦντες, σαθρὰς δὲ καὶ ἀσεβεῖς ἐν ὄνοματι αὐτῆς διδάσκοντες θεωρίας, ὑμεῖς οἱ τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις μυκτηρίζοντες ἢ διὰ τῶν σατανικῶν σαρκασμῶν σας ὑπονομεύοντες, ὑμεῖς οἱ ἱατροί, οἱ πρὶν ἢ θεραπεύσητε τὰς σωματικὰς νόσους ἐπιχειροῦντες νὰ μᾶς διδάξητε τὰ περὶ τοῦ πνευματικοῦ ἡμῶν βίου, ὑμεῖς οἱ διδάσκαλοι καὶ γονεῖς, οἱ πρὸς οὐδὲν λογιζόμενοι τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐπάρρυσιν τοῦ αἰσθηματος, δι' οὗ δύνασθε νὰ παρασκευάσητε ἐν τῷ σχολεῖῳ καὶ τῇ οἰκογενεῖᾳ νέους εὐρόστους τὸ σῶμα καὶ τὴν καρδίαν, πιστοὺς τοῦ καθήκοντος ὑπρέτας, καὶ ἐν τῷ ὕψει τοῦ φρονήματος καὶ τῆς εὐσεβείας ἐμβαπτίζόμενοι, προσέλθετε καὶ ἴδετε οἰκτρὸν θέαμα δυστυχῶς καὶ ἀθλίῳ λαοῦ ἐλευνομένου ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τῶν διδασκαλῶν, καθ' ἃς οὐδὲν ὑπάρχει ἐκτὸς τοῦ ἀπτοῦ καὶ ὀρ-

τοῦ κόσμου! Προσέλθετε σεῖς ἱατροί, οἱ πρὸ παντὸς ἄλλου συντείναντες πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς λυσσώδους νόσου, καὶ ὑποδείξατε ἡμῖν τὰ φάρμακα, δι' ὧν θὰ ἐπαναφέρωμεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀποκτηνοθέντος λαοῦ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν πραότητα, καὶ δι' ὧν θὰ ὀδηγήσωμεν αὐτὸν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος πρὸς διάσωσιν τῆς οἰκογενείας καὶ πρὸς συγκράτησιν τῆς κοινωνικῆς συμβιώσεως. Ἄ! γνωρίζω τὰς υποθήκας καὶ συμβουλὰς σας, γνωρίζω τὰ προτεινόμενα φάρμακα. Θὰ ἐκπαιδεύσητε τὸν λαὸν διὰ τῆς φιλοσοφίας, θὰ τὸν φωτίσητε διὰ τῆς ἐπιστήμης, θὰ τὸν μορφώσητε διὰ τῶν ἠθικῶν παραγγελμάτων σας. Ἀγαθὴ τύχη! Ἄγομεν λοιπόν. Ἰδοὺ ἡ Δημοκρατία, ἡ κυβέρνησις, τὰ βουλευτικὰ τῆς Γαλλίας σώματα καὶ ὁ λαὸς ἅπας ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν καὶ ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον τῶν ὁμοφρόνων σας ἐπικράτησιν. Ἐνώπιον τοῦ διανοιχθέντος χάους τινὲς ἐξ αὐτῶν προτείνουσι νὰ διδάξωσιν εἰς τὸν λαὸν τὴν πνευματικὴν φιλοσοφίαν ἀποδεχόμενὴν τὴν ὑπαρξιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς. Ἄλλοι προτείνουσι νὰ εἰσαχθῇ ἡ φυσικὴ θρησκεία καὶ ἄλλοι πάλιν προτείνουσι τὴν ἐγκυτάσασιν ἠεροφιλανθρωπικοῦ θρησκευματος. Ἄλλ' οἱ διέποντες τὰ τῆς Δημοκρατίας, συνπέντεροι πάντων, ἀποκρούουσι τὰ προτεινόμενα μέτρα, ἐπιμένοντες δὲ εἰς τὴν κατάργησιν πάσης θρησκευτικῆς ἢ πνευματικῆς ἰδέας, ἐπιχειροῦσι νὰ μορφώσωσι τὸν λαὸν διὰ τῶν γραμμάτων, διὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ διὰ τῆς ἐλευθερίας δημοκρατικῆς ἠθικῆς ἀνεξαρτήτου πάσης ὑπερκοσμίου ἰδέας καὶ παντὸς ὑπερκοσμίου κύρους.

Ὁ δὲ Χριστιανισμὸς; Μετὰ τὴν σφαγὴν τῶν μαρτύρων ὁ Χριστιανισμὸς κρύπτεται εἰς τὰ στήθη τῶν εὐσεβῶν ὡς ἐκρύπτετο εἰς τὰς βουβλάκας κατακόμβων. Πρεσβύτερος ἱερεὺς κρυπτόμενος εἰς σπήλαιον τελεῖ τὴν ἑσπέραν μυσταγωγίαν. Εὐσεβῆς οἰκογενειάρχης, περισυνάγων τὰ τέκνα του καὶ ἀπὸ τοῦ ἰδίου οἰκέτας κρυπτόμενος ἀναγινώσκει τὴν Βίβλον. Γυνὴ νύκτωρ διαβαίνουσα ἀπὸ τοῦς κεκλεισμένους καὶ βεβηλωθέντας ναοῦς, ἀτενίζει εἰς τὸν τόπον τῆς παραμυθίας κατὰ τὰς δυστήνους αὐτῆς ἡμέρας καὶ μετὰ δακρύων προσεύχεται. Ἰδοὺ πάσαι αἱ ἐπὶ τῆς γαλλικῆς χώρας ἀπομεινάσαι τοῦ Χριστιανισμοῦ δυνάμεις!

Καὶ δὴ ἐπιστήμονες, δημοκράται καὶ δημογέτραι, λόγοι καὶ φιλοσοφοῦντες, ἐστὲ ἐλεύθεροι. Οὔτε κληρικῶν μηχανεύματα, οὔτε ἀριστοκρατῶν ἀντιπράξεις, οὔτε ἀπρηχαιομέμνη ἰδέαι ἢ θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις ἐνίστανται κατὰ τῶν ἐνεργειῶν σας. Ἰδοὺ σεῖς ἀναλαμβάνετε τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν τοῦ λαοῦ μόρφωσιν καὶ τὴν διάπλασιν τῆς κοινωνικῆς αὐτοῦ συμβιώσεως.

Θὰ σὰς ἀκολουθήσωμεν ἐπὶ τὰ ἔργα.
 I. ΣΚΛΑΥΤΟΥΜΗΣ.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΙ ΡΕΜΒΑΣΜΟΙ!

Ἰέρα-νύχτα, ὅπου εἶμαι ἢ ξυπνὸς ἢ στὸ κρεββάτι. Ὅπου βρίσκουμαι, σηκώνω πρὸς τὸν οὐρανὸν τὸ μάτι. Ὅλα εἶναι, ὅτι βλέπω μίαν ἐκκλησίαν μεγάλην, ἱερὰν καὶ ἡ καὶ κάμπος καὶ βουνὸ καὶ περιγιάλι. Ἰέρα σ' ἐκκλησίαν σπανίως σέρονται τὰ βήματά μου. Ἐκκλησία εἶναι ὁ κάμπος καὶ Ἄγιο-Βήμα ἡ καρδιά μου. Ἰὸ Θεοὶ τὸν κόσμον ὄλον κυβερνοῦνε νύχτα-μέρα! Ὁ Θεὸς ἐκεῖ ἀπάνω κ' ἡ καρδιά μας ἐδῶ πέρα. . . Ἰν μ' ἀρέσει σ' ἓνα μέρος, σ' ὅρα προσδωρισμένη, μαζὴ μ' ἄλλους στὸ Θεὸ μου νὰ σηκώνω τὴ ματιὰ μου. Ἰν μ' ἀρέσῃ ἢ προσευχὴ μου νὰ νύξω ξένη, τυπωμένη, θάλω νὰ εἰπῇ τὸ στόμα ὅτι λέγει κ' ἡ καρδιά μου! Ἰήτε Χρυσοστόμου γλώσσα, μήτε βάθος Ἡσαία, Ἰήτε τοῦ Δαβὶδ ἢ φλόγα καὶ ἡ ἔκστασις ἡ θεία, Ἰήτε προσευχὴ ἀγγέλων εἰμπορεῖ νὰ λέγῃ ὅσα, Ψυχὴ λέγει πικραμένη μετ' τὴν ἰδικὴν τῆς γλώσσα! Γιατί λειτουργεῖ ἡ Ἰστορία, ἡ ἐλπίδα καὶ ἡ λύπη Κι' ἀπὸ τέτοια λειτουργία ὁ Θεὸς ποτὶ δὲν λείπει. . .

Ὅμως ὅταν ἔχω πίκρα, πόνο, δύσπνοια μεγάλη, Ἄν μικρὸ βραχοκλήμακι ἔμπρὸς μου ἐξάφνω προβάλλῃ, Μίσ' σὲ σκυρὸ λαγαρόν, μοναχὸ, μετ' τὸ Θεὸ του. Σ' αὐτὸ μπαίνω κ' ἀγκαλιάζω τὸν παντέρμο Βωμό του. Καὶ ἔμπροστὰ εἰς τὸν Σωτήρα, τὸν ἀνθρώπινο Θεὸ μου, Σὺν νὰ ἦναι ἀδελφός μου, λέγω τὸ παράπονό μου. Ἄχ, ἡ προσευχὴ μᾶς φαίνεται μετὰ ζωῆς δραστάτα Κ' εἰς τὴ γῆρὰ ἐλπίδα δίνει νέα φτέρυγα καὶ νεύατα! Δέσσει κ' ὅ,τι γυρεύεις στήν ἀγία ὥρα ἐκείνη. Μία κρυφὴ φωνὴ σοῦ λέγει, «Θυνά γένην, θυνά γένην!» Βίπ' Ἐ κ ε ἰ ν ο ς, ὅπου ὅ,τι καὶ ἂν εἶπε ἦτο Θεοῦ! «Νὰ προσευχηθῆς ἐν θέλῃς, κλείσω μόνος στὸ ταμπετό. Ὁ Θεὸς καὶ σὺ!» Στὸν Πλάστη ὅποιος ὀμιλεῖ, δὲν πρέπει Ἄνθρωπος νὰ τὸν ἀκούσῃ, ἔξω μᾶτι νὰ τὸν βλέπῃ! «Ἰὸλα σπλαγγχνικὴ Θεὸ μου, ἔλ' ἀκόμη καὶ σ' ἐμένα!» Ὅχι, ἔχι, στὰ παιδιὰ μου, στὰ παιδιὰ μου τὰ καίμενα! Σ' ὅσους ἀγαπῶ, γιὰ ὅσους ἡ καρδιά αὐτὴ σπαράζει. Καὶ παρατήσῃ μ' ἐμένα δὲν πειράζει, δὲν πειράζει! Ἄς γεμονελοῦνε ὄλοι, κ' ἄς ὀρηθῶ ἐγὼ γιὰ 'κείνους! Δὲν ἐπλάστηκα γιὰ τοῦτο, δὲν ἐπλάστηκα γιὰ ὀρηθῶς; Γ'.

Συγῆρα με, Πατέρα μου, ἄχ, πόσα δὲν μοῦ δίνεις! Ἀκόμη τὴ Μανουῖλα μου μαζὴ μετ' τὴν ἀφίεινε. Ἀκόμη χθὲς ἐξέπλωσε τὸ ἅγιο Σου χέρι, Κ' ἀπὸ τὸ χάρο ἄρπαξες τὸ σπλαγγχνικὸ μου ταίρι. Παιδιὰ, ἀδελφὴ καὶ ἀδελφὸ μου ἔχεις χαρισμένα. Ποῦ δὲν τὰ δίνεις σὲ πολλοὺς καὶ τ' ἀδύσας σ' ἐμένα! Μοῦ ἔδωσες γλυκεῖα καρδιά, παυλιῶ ψυχὴ, καὶ μάτι Ποῦ τὴν ἀκτινοβόλο Σου νὰ βλέπω εὐμορφάδα! Φερέρ σ' ἀστρόσπαρμένο Σου νὰ ἐρχώμαι παλάτι. Τραγοῦδι μὲσ' στὰ δάκτυλα καὶ μᾶνα τὴν Ἑλλάδα! Μ' ἐλπίδα φαίνεται καὶ δροσιά κ' ἀγάπη τῆ ζωῆ μου Κι' αὐτὴ τῆ ξένη τῆ γὰρὰ τὴν κόνει εἰδική μου. . . Κι' ὄλον αὐτῶν μίαν σπιγμὴ δὲν εἶναι πειρὸ μεγάλη Ἀπὸ αἰθῶνων συμφορὰ κ' ἀπὸ αἰθῶνων πόνο! Ἡ ὅρα ὅπου στὰ παιδιὰ ἀνοίγω τὴν ἀγάλην Κι' ὅπου στὰ μαῦρά τους μαλλιά τὸ χέρι μου ἀπλώνω Δὲν περισσεύει, δὲν νικᾷ κ' ἀθάνατη ὄδον; Κι' ἀθανασίας ἡ σπιγμὴ χαρᾶς δὲν εἶν' ἐκείνη; Ἐδλογημέν' ἡ χάρι Σου, τὸ σπλαγγχνικὸ Σου στόμα! Ὅπου καὶ τὸν ἀχέρηστο τὸν συγγαίρει ἀκόμη! Τὸ χέρι ὅπου νηστικὸ καὶ φεῖδι δὲν ἀφίει. Ὅπου ποτὲ δὲν ἐκλείσει καὶ δίνει, δίνει. . . Ἐβλογητὸς ὁ Ἄγιος καὶ σπλαγγχνικός Θεὸς μου, Τὸ ὄραρος, ἡ ἀσπίδα μου, ἡ δύναμις, τὸ εἶός μου! (Ταῖνάνιον κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1885.)

ΑΧΙΑΣΑΕΙΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΕΡΙ ΚΑΗΡΟΥ

Τυχάλως περιήλθον εἰς χεῖράς μου τὸ περιοδικὸν (φύλ. α' καὶ β') τοῦ ὑμετέρου ὁμωνύμου συλλόγου «Ἡ Ἀνάπλασις», ὑπερ μετὰ προσοχῆς καὶ ἐπιστασίας ἀναγνῶς ἠσθάνθην εὐφρανθῆν τὸ πνεῦμά μου καὶ συγχάρουσαν τὴν καρδίαν μου ἐν τῷ γήρατί μου. Ἐδέξασα τὸν Θεὸν τὸν προνοητὴν καὶ πάντεπόπτην καὶ ἀνεπιτέρο-θησαν ἐπανορθωθεῖται πῶς αἱ περὶ τῆς ἠθικῆς νοσοῦσης ἡμετέρας κοινωνίας ἀπέλιπες ἰδέαι μου. Ἄν αὐτῶν παρατηροῦνται παρακτροπαὶ καὶ ἀταξίαι κλπ., ἐν ταῖς ἐπαρχίαις βλέπομεν ἔτι μείζονα ἡμᾶς, ἐκλιπόντος μάλιστα τῷ ὕλει λόγου, ἢ καὶ ἀκουομένου που καὶ που σπανίως καὶ κατὰ μακρὰς περιόδους; καὶ ἐκ τοῦτου ἐλάχιστον τὸν κερπὸν φέροντος. Θαῦμα σχεδὸν μοι ἐφάνη, ὅτι εὐρίσκονται καὶ ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ κλήρου ἄνδρες ζηλωταὶ τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ὑποστηρικταὶ τῆς ἀληθοῦς τοῦ Κυρίου θρησκείας, ἢν δυστυχῶς οἱ πλείστοι, ἵνα μὴ εἶπω πάντες οἱ νεώτεροι, σήμερον μυκτηρίζουσι καὶ ἀναφανδὸν περιφρονοῦσιν. Ἡ κατὰπτωσις τῆς ἠθικῆς, ἢ κοινωνικῆς ἐξαχρείωσις, ἢ ψυχρότης καὶ ἀδιαφορία πρὸς τὴν ἱερὰν ἡμῶν θρησκείαν συμπαγόμεναι, ὡς εἰκόσ, καὶ ἕλλας μυρίας ὅσας κενεῖς, ἀναπτυσσόμεναι δ' ὀσημέραι δυστυχῶς καὶ παραγόμεναι πρὸς βλάβην αὐτῆς τῆς κοινωνίας καταθλίβουσι καὶ ἐμὲ, ὡς χριστιανόν, καὶ μάλιστα ὡς ἱερέα ἐν γερωντικῇ ηλικίᾳ. Ἐκ τοῦτου μοι ἐφάνη ἵαν εὐάρεστον καὶ παραμυθητικὸν τὸ ἔργον σας καὶ ὄντως ἱερὸν καὶ θεῖον. Θαρρεῖτε λοιπόν, τέκνα μου ἀγαπητὰ ἐν Κυρίῳ, ἐργάζεσθε προθύμως καὶ εὐκρινῶς τὸν καλὸν τῆς ἀναπλάσεως τοῦ πολυπαθοῦς ἡμῶν ἔθνους ἀγῶνα. Μὴ δευλιάσητε ἀπὸ τῶν παρουσιαζομένων ἢ παρουσιασθησομένων δυσχερειῶν καὶ προσκομμάτων, διότι «Ἄρχῃ δὲ τοῖ ἡμῖσι πάντός», ἀλλὰ χωρεῖτε ἀνδρικῶς, ἀ Ἀνδρείεσθε καὶ κραταιοῦσθε ἢ καρδία ἡμῶν» καὶ ἔξετε ἄλλοις ἔτασις τὸ κατ' ἀρχαίς τοῦ; ὁπαδοῦ καὶ συνεργάτας, ἀλλὰ πλείονας, τοῦ χρόνου προϊόντος ἐπίπνονος τῇ ἀληθείᾳ ἐστὶν ἢ ἐπιχειρήσις ἡμῶν καὶ δυσχερῆς; ἀλλ' ἀφθόγως καρποφορήσει ἐν καιρῷ, καὶ ἐπιτυχία ἐπιστέψει τὰς ἐνεργείας ἡμῶν. Χεῖρας ἱεταηρίου ἐκτείνων πρὸς τὸν ὕψιστον Δημιουργόν καὶ ἀπὸ μυχιῶν καρδίας δεόμενος εὐχόμεαι, ὅπως εὐδοκῶθῃ καὶ ἐπιτευχθῇ ὁ ἱερός σκοπός, ὃν πρόθεσθε καὶ ἐπιδιώκετε. Διαπέμπο δ' ἡμῖν δύο ἔργα μου ἐκτυπωθέντα καὶ συνδρομῆν μου δραχμᾶς δέκα, ἵνα με καταλέξητε ἐν τοῖς συνδρομηταῖς τῆς «Ἀναπλάσεως» καὶ μοι διαπέψητε προσεχῶς καὶ τὰ ἐκδεδομένα φύλλα αὐτῆς. Ἐγγραφὰ ποτε περὶ τοῦ κατωτέρου ἱεροῦ κλήρου, εἰς ὃν γὰγὼ ἐντέταγμα, μικρὸν ὑπόμνημα, παρακαλῶν τὴν Β. Κυβέρνησιν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄ-

ψαι τούτων και ενεργήση υπέρ αυτού ὅ τι θέον. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἔκτοτε οὐδὲν τι ἐγένετο ἀποσπῶ ἀπὸ τοῦ ἔργου μου ἐκείνου μέρη τινά, συντελοῦντα ἴσως εἰς τὸν σκοπὸν, ὃν προτίθεται ὁ ὑμέτερος Σύλλογος, ἕτινα ἂν εὖρη δημοσιευτέα, μετανεγκάτω εἰς τὰς στήλας τῆς: «Ἀναπαράστασις».

«Ὀλίγα κατὰ καιροῦ, ὡς ψιγία πειναλέαις διδόμενα ἐρρήθησαν και ἐγράφησαν, ἀφορῶντα τὴν βελτίωσιν τοῦ κατωτέρου ἱεροῦ κλήρου, και ἐλάχιστα ἐπραγματώθησαν ἐφαρμοσθέντα. Λι δὲ κυβερνήσαι; ἀλλήλας διαδεχόμεναι ἐπαγγέλλονται μὲν αἰείποτε ἐν ταῖς προγράμμασιν αὐτῶν σὺν ταῖς ἄλλοις, ὅτι θέλουσι μεριμνήσαι και περὶ τούτου, ἀλλ' εἰς οὐδὲν πρακτικὸν ἀποτέλεσμα κατέληξαν, οὐδὲ ἐνεθυμήθησαν ὅπως τὸν πτωχὸν ἱερέα, καιτοι σπουδαίως ἐπιδρῶντα ὡς εἰς τῶν κυριωτέρων παραγόντων εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς ἡμετέρας κοινωνίας και ἠθικοποιήσιν αὐτῆς. Πέβαιον δὲ και ὁμολογούμενον εἶναι, ὅτι ἡ διαδιδόμενη ἐπιπέλαιος, τὸ πλεῖστον, παιδεία, γυμνὴ και ὅπως ἀπεστερημένη ὀρθοκευτικῆς ἀγωγῆς και διδασκαλίας, ὡς και αἱ αὐστηραὶ και δρακόντειαι ποιναὶ τῶν δικαστηρίων δὲν δύνανται μόναι νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς φάρμακα τὰ τὴν νοσοῦσαν κοινωνίαν ἡμῶν μέλλοντα νὰ θεραπεύσωσιν, ἀφ' ἧς ὁσήμεραι ἐκλείπει δυστυχῶς ἡ ἀληθὴς εὐσέβεια, περισσεύει δὲ πλεονάζουσα και διαδιδόμενη ἡ πρὸς τὴν ὀρθοκευτικὴν ψυχρότητος και ἀδιαφορία. Ἐπίσης και οἱ πανιερώτατοι ἀρχιερεῖς και οἱ σεβασμιώτατοι ἱεροκλήρικες, και οὗτοι, λέγω, μόνου δὲν δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν εἰς τὴν βίβλικὴν ὀρθοκευτικὴν ἀνάρρωσιν και ὑγιειαν τῷ χρονίως τούτω νοσοῦντι, ἐὰν δὲν ἔχωσιν ἐπίκουρον ἱκανὸν τὸν ἱερέα, τὸν πεπαιδευμένον και ἐνάρετον ἱερέα, τὸν πρὸς τὸν Θεὸν μεσίτην τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὸς εἶναι ὁ ἄμεσος τοῦ λαοῦ διδάσκαλος, ὁ πρῶτος και κύριος ἀληθὴς ἱερὸς, ὁ μέλλων νὰ διαχύσῃ τὸ καθαρὸν βάλσαμον εἰς τὴν γαγγραινώδη πληγὴν τὴν ὑποκρύφου καταβιβρώσκουσαν τὸ ἠθικὸν τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας σῶμα. Ἄλλ' ὅπως καταστῆ τοιοῦτος, ἀνάγκη νὰ ἐκπαιδευθῇ και γένηται ἕξιος, και ὅσον ἐνετείλατο ἡμῖν ὁ Ἀπόστολος, «Ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται και ἐτέρου; διδάξαι». (Τιμὸθ. Β'. 6'. 2-3.)

Ἀνδρικῶς και γενναίως ἀγωνισαμένη ἡ Ἑλλάς τὸν κατὰ τῆς τυραννίας ἐκείνου περίπυτον ἀγῶνα ἀνεκτίησάτο τῇ θεῷ συνάρσει τὴν ἐλευθερίαν, και ὀρθοκευτικῶς εἰσῆλθεν εἰς τὴν τάξιν τῶν πολιτισμένων ἐθνῶν, πολλὰ τῶν στοιχείων τῆς ἀληθοῦς προόδου και ἀναπτύξεως φέρουσα, και ἀνευδύτοι; σπουδάζουσα νὰ προσκηθῆται και τὰ ἐλλείποντα, εἰ και τέκνα αὐτῆς γνήσια παρεμβάλλουσι δυστυχῶς προσκόμματα. Παρημέλησαν ὅμως, ὡς οὐκ ἔφειλεν, ἐν

τῶν κυριωτέρων, ἀφήσασα εἰς τὴν τύχην αὐτοῦ τὸν κατώτερον ἱερὸν κλῆρον, και περ καιτὸς γινώσκουσα, ἕτι και ἐπὶ τοῦ μακροῦ και αἰματηροῦ ἐκείνου ἀγῶνος, και ἐν ἄλλαις δυσμερεῖαις τῆς πατρίδος δὲν ἔβρισεν ἀπλοῦς και ἀσυμπαθῆς θεατικῆς ὁ ἱερὸς κλῆρος, ἀλλὰ και ἐνεργὸν μέρος ἔλαβε και πολυειδῶς ἠγωνίσθη και συνετέλεσεν εἰς τὴν αἰσίαν τῶν πραγμάτων ἐκδοσιν, ὡς ἐστὶ γνωστὸν και ὁμολογούμενον.

Πρὸ μὲν δηλονότι τῆς ἐνεργείας ἡμῶν κληρικοί τὸ πλεῖστον ἦσαν οἱ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος διδάσκαλοι μετα πολλῶν και ἀμυθῶν δυσχερειῶν προλειπόμενοι και ἐξομαλλῶντες τὸ μακρὸν ἐκείνο και ἀκανθώδες τοῦ ἀγῶνος στάδιον, και ἡσύχως και συνετῶς προπαρκαυαλλῶντες τοὺς ἐν αὐτῷ ἀγωνισθησόμενους· ἐπὶ δὲ τούτου και τῶν προμάχων τῆς ἐλευθερίας πολλοὶ ἦσαν κληρικοί, ὡς και οἱ εὐλογῆσαντες τὴν ὑφ' ἡμῶν ἱεράν σημαίαν. Εἶναι ἔρα γε ἀνάγκη νὰ ἀναμνήσω τὸν πρῶτον τῆς παλιγενεσίας ἡμῶν ἐθνικῶν μάστورا τὸν ἀοίδιμον πατριάρχην Ἰρηγόριον τὸν Ε'; Δὲν ἔφερον τὸν σταυρὸν και τὸ ὄπλον σῶμα ἀνὰ χεῖρας πολλοὶ κληρικοί παρακολουθῶντες τὰ στρατεύματα ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν ἀγῶνος τοῦ 1821, και ἐμπνεόντες τρόμον και καταστροφὴν εἰς τὸν ἐχθρὸν τῆς ἐλευθερίας και τῆς πίστεως ἡμῶν; Ὁ παλαιὸν Πατρὸν Γερμανός, ὁ Βρασθένης Θεοδώρητος, ὁ Ἐλου, ὁ Δικαίος, ὁ Φρατση, ὁ Παπαλέξης, ὁ Ἰωσήφ Ταμπακόπουλος, ὁ Παπαρσένης, ὁ Παπακώστας, ὁ Παπαευθίμιος, ὁ Διάκος και τοσοῦτοι ἄλλοι συγκροτοῦντες τὴν ἱεράν φάλαγγα, τὸν βίον μεταλλάξαντες ἤδη, κατέχουσι τὰς λαμπροτέρας τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας σελίδας, και τὰ ὀνόματα αὐτῶν μνημονεύονται μετ' εὐλαβείας και δικαίου ἄκρου σεβασμοῦ. Διατί λοιπὸν τοσαύτη λήθη και περιφρόνησις εἰς τὸν ἱερὸν κλῆρον! Δὲν ἔχον ἔρα γε και δὲν ἔχει και οὗτος τὴν ἀξίαν και χρησιμότητα τῶν δικαστικῶν κλητήρων, περὶ ὧν, θέλουσα ἡ Β. Κυβέρνησις νὰ ἐξασφαλίσῃ ὕλικὰ συμφέροντα τῶν πολιτῶν, προνόησε και ἐνομοθέτησε τὰ δέοντα; Δίκαιον ἦτο και χάριν εὐγνωμοσύνης και ἐθνικῆς ὀφειλῆς ἔνεκα, ὅπως προσελθῶσιν και ὁ κατώτερος ἱερὸς κλῆρος τὴν προσοχὴν και προστασίαν τῆς Κυβερνήσεως, ἦτις, ἐὰν πράγματι ποθῇ και ἐπιδώσῃ τὴν ἀληθῆ πρόδοον και εὐδαιμονίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὀφείλει, νομίζω, νὰ στηρίξῃ ταύτην σὺν τοῖς ἄλλοις και εἰς τὴν μόρφωσιν και ἠθικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἱεροῦ κλήρου. Ἡ κατασίγασις τῶν διενέξεων και διχονοιῶν, ἡ κατάπαυσις ἢ καὶ ἐλάττωσις τῶν ἀδικημάτων και τῶν ἀτόπων και κακῶν πράξεων και καθόλου ἢ ἀληθῆς τοῦ λαοῦ ἠθικοποίησις και προαγωγή εἰς τὰ καλὰ ἐξήρηται κατὰ πολὺ, ὡς φαίνεται μοι, ἀπὸ τῶν περὶ σμῆνων και ἐναρέτων ἱερέων. Ἐπειδὴ οἱ ἱερεῖς,

ὄντες ἐν τῷ λαῷ καθ' ἑκάστην, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν αὐτῷ ὡς ἠθοποιοὶ και διδάσκαλοι. Οὗτοι εἰσιν οἱ παραγορηταὶ αὐτοῦ ἐν ταῖς τὸν παρόντα βίον παρακολουθούσαις λύπαις, και οἱ συμμέτοχοι και συγκοινωνοὶ τῶν εὐφροσυνῶν αὐτοῦ. Οὗτοι και τοὺς ἐργαζομένους τὸ ἀγαθὸν θέλουσι στηρίξει ἐνθαρρύνοντες, και τοὺς πλημμελοῦντας θέλουσι ἐγκαίρως καταπεῖθει νὰ παύσωσι τῶν πλημμελημάτων, ἀφροντες διὰ τοῦ λόγου και τοῦ καλοῦ αὐτῶν παραδείγματος τὸ αἴτιον; ὅπως μὴ ἐπέρχηται τὸ ἀποτέλεσμα. Ἄλλὰ δύνανται ποτε ἀμαθῆ; και ποτηρὸς και βρακένδυτος λειτουργὸς τοῦ Ἰψίστου, ὅπως ὑπάρχει σήμερον ὁ ἱερεὺς τῆς Ἑλλάδος, και ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῆς ἀκόμα, νὰ διδάξῃ και νὰ ἐχη ἴσχυν παρὰ τῷ λαῷ ἠθικὴν; Συνεργαζόμενος και συγκακοχούμενος; ὡς ὁ ἀπορώτερος τῶν ἐργαζῶν και ὁ ἱερεὺς, ἡ περιουσίαν και ἐπιτιμῶν, τίνα τιμὴν ἀναμένει παρὰ τοῦ λαοῦ; Ἦ και πότε και τίμη τρόπω ἐμαλέτησεν οὗτος ἀπὸ τῶν ἱερέων Γραφῶν, ὅπως δύνηται ἢ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἐπ' ἐκκλησίαις; νὰ ἐρμηνεύῃ, ἢ τὰ στοιχεῖα τῆς ἐν Χριστῷ ἠθικῆς; κατ' ὄψιν νὰ ἀναπτύσῃ; Μένει λοιπὸν ἀμφιβολία διατί ἐπὶ τοσοῦτον κατέπεσε τὸ ὀρθοκευτικὸν αἶσθημα ἐν Ἑλλάδι, και διηγεῖται; ἐπὶ τὰ πρόσαι χωρὶς ἢ κατὰπτωσι; αὐτῆ; Διατί πολλοὶ τῶν πεπαιδευμένων δὲν συντρέχουσιν εἰς τοὺς ἱερούς; καὶ πρὸς ἀμύβασιν τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας; Ἀμφιβάλλει τῆς ἦδη διατί παρῆλυσαν και ἔθιμα και τίνα τῶν δογμάτων τῆς μητρῆς ἡμῶν ἐκκλησίας περιφρονούμενη; ὑπὸ πολλῶν ἀνοικείας και σκανδαλωδῶς; Πῶς δύνανται τίς νὰ ἀροῦται ἀνεχόμενος ἀκούσους, κικκοφῶνους; και ἀναλαβήτους ἱερεῖς; «Οὗτω λαμφάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, και δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς;» (1). Τί βλέπουσιν οἱ ἄνθρωποι και πῶς νὰ δοξάσωσιν οὕτω τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς; πατέρα διὰ τοιούτων ἱερέων; Πῶς νὰ μὴ ἐπιχαίρωσιν οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας παρατηροῦντες ὅτι ἡ ὀρθοκευτικὴ ἡμῶν ἐμπειρίστουται εἰς ἀναξίαν και ἄλλως νὰ ζήσωσι, μὴ δυναμένων χεῖρας; Δὲν παρήγγειλεν ἡμῖν ὁ Κύριος διαρρηθῆναι και ἀντικρυς, «Μὴ δῶτε τὰ ἄγια τοῖς κυσὶ; μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν ἐν τοῖς ποσίν αὐτῶν και στραφέντες βήξωσιν ὁμᾶς;» (2); Γνωστὸν, ὅτι και σήμερον ἐπὶ μετὰ παρελεύσειν ἐξηκόνταετία; περὶπου ἀπὸ τῆς ἀτελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος, τὸ ἱερατεῖον ἐν αὐτῇ ἀναδέχονται τὸ πολὺ οἱ μὴ ἔχοντες ἄλλον πόρον ζωῆς; και μάλιστα γινώσκοντες; ἀνάγκησιν. Πολλὰ και δὲ και ἀπόβλητοι και ἐστιγματισμέ-

νοι ὑπὸ τῆς κοινωνίας, πρόβια τὸ σχῆμα και λύκοι οὐχὶ σπανίως τὴν προαίρεσιν και τὴν καρδίαν. Σκληρὰ ἀλήθεια, ἀλλὰ πραγματικὴ δυστυχῶς! Ἀπὸ τοιούτων λοιπὸν πνευματικῶν ποικίλων τί ἄλλο δύνανται τίς νὰ περιμένῃ, εἰ μὴ διαφθορὰν και ἐξαγριώσιν πλήρη; Τὸ ἀπὸ 18 Ὀκτωβρίου 1856 (και ἄλλα, ἕτινα θεωρῶ περιττὸν νὰ μνημονεύω) διάταγμα ἐπιβάλλει τοῖς ἀρχιερεῖσι νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν τούτω ἐν ταῖς χειροτονίαις. Ἄλλὰ δυστυχῶς πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος; και τούτω ὅπως; παρημέληθη και ἄλλα, και ἐγένοντο και ἐξακολουθοῦσι γινόμεναι χειροτονίαι οὐ μόνον περιτταί, ἀλλὰ και παράδοχοι; και λίαν σκανδαλωδῶς ἐνίοτε, μὴ φέρουσαι πολλὴν τὴν τιμὴν και εἰς αὐτοὺς; τοὺς διενεργούντας ταύτας, παρ' ὃν ἠλπίζετο ἢ τοῦ κακοῦ διόρθωσις.

Θεῖα και ἱερὰ τῷ ὄντι εἶναι ἡ ἀποστολὴ και ὁ προορισμὸς τοῦ ἱεροῦ, ὡς και τὸ ὄνομα αὐτοῦ δηλοῖ τούτω, ὅτι «Ἐγγελο; Κυρίου παντοκράτορος; ἐστὶν ὁ ἱερεὺς;», και κατὰ δικαίον λόγον ὀφείλει και νὰ εἶναι και νὰ φαίνεται τοιοῦτος, καθιστάμενος ἕξιος; και τοῦ ὀνόματος; και τοῦ καθήκοντος; αὐτοῦ. Ἄλλ' ὅπως; γένηται τοιοῦτος; ὀφείλει βεβαίως και ἡ ἱερὰ Σύνοδος; και μάλιστα ἡ Β. Κυβέρνησις; νὰ λάβωσιν ὑπὸ σπουδαίαν ἐποψίν τὸ πρᾶγμα και δέοντως; νὰ προνοήσωσι και ἐνεργήσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ τὰ χρειώδη, ἵνα μὴ μένῃ ὡς μέχρι τοῦδε παρερριμένος ὁ κατώτερος ἱερὸς κλῆρος; και ἐπιληθμένος. Τί λέγει; δύνανται τίς νὰ εἴπῃ, δὲν βλέπει; τὰς ἱερατικὰς σχολὰς, δὲν βλέπει; τὴν Ῥιζάρειον, τί ζηταῖς πλέον; Δὲν ζῆ; φαίνεται ἐν Ἑλλάδι! Ἀπαντῶ πάντα και πρόθυμος. Ζῶ μάλιστα ἐν Ἑλλάδι; και βλέπω. ἐναργῶς; και τὰς ἱερατικὰς σχολὰς λειτουργούσας; και τὴν Ῥιζάρειον ἰδίᾳ; και ἴσα ἴσα λυποῦμαι ἐγκαρδῶς; βλέπων ματαιούμενους; τοὺς καρπούς; αὐτῶν διὰ τὰς ἀναταπαυάτους; και ὄλους; ἀτόπους; και ἀκαίρους; χειροτονίας; δι' αἷ; καθίστανται πενέστατοι; και ἐπαίται οἱ ὑπάρχοντες ἱερεῖς; δὲν ἀποτολμῶσι; δὲ νὰ δεχθῶσι τὴν ἱεροσύνην πάντες; οἱ τῶν εἰρημένων σχολῶν ἀπόφοιτοι; και μάλιστα τῆς Ῥιζάρειου; και ὀρθῶς; πράττουσι. Διότι μὴ διοργανιζόμενου τοῦ κατωτέρου ἱεροῦ κλήρου; τίς εὐφρονῶν; δύνανται; ἀφ' οὐ ἐκπαιδευθῆ; νὰ ἱερατεύσῃ; Πῶς νὰ συντηρήσῃ οἰκογένειαν; διὰ τῶν γλιτχῶν ἐνομομακῶν ἀποδοχῶν; ἢ τίνα ἀξιοπρέπειαν; νὰ τηρήσῃ ἐν ἐαυτῷ; και ἐν τῇ οἰκογενείᾳ; ἀπὸ τούτων; Νομοθέτημα; ἐξασφαλίζον; τὸ μέλλον; αὐτοῦ; οὐδὲν ὑπάρχει. Ἄναγκη; λοιπὸν ἀπόλυτος; τῆς διοργανώσεως; τοῦ κατωτέρου ἱεροῦ κλήρου. Ἀνάγκη ἢ ἱ. Σύνοδος; νὰ ὑψώσῃ; πλέον; φωνὴν; και νὰ ἀπαιτήσῃ; παρὰ τῆς Κυβερνήσεως; τοῦτο. Ἰπάρχει; μάλιστα; ὡς; ἀκούει; περὶ; πολλοῦ; συντεταγμένου; και; καταστρεφόμενου; περὶ; τούτου; νομοσχέδιον; ὑπὸ; εἰδημόνων; και

(1) Ματθ. 6. 18.
(2) Αὐτ. Ζ'. 6.

ικανών κληρικών, ὅπου δύναται, ἐὰν θέλῃ ἡ Β. Κυβέρνησις, νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ νὰ συστήσῃ ἑτέραν ἀρμοδίαν ἐπιτροπείαν, ὅπως ἐπεξεργασθῇ καὶ βελτίωσιν ὁρθότερον καὶ κανονικώτερον τὰ κατὰ τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα. Ἐν παρόδῳ δὲ δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν καὶ ταῦτα.

α.) Νὰ συσταθῇ τὸ πρὸ πολλοῦ φημιζόμενον ἴδιον ἐκκλησι. ταμείον, εἰς ὃ νὰ συνεισφέρῃ ἐπισημαίῃ καὶ τὸ δημόσιον ποσότητα ἀνάλογον.

β.) Νὰ διαλυθῶσιν αἱ μικρότεραι μοναί, ὡν τὰ εἰσοδήματα νὰ χρησιμεύωσιν ὡς κύριοι πόροι τοῦ ἐκκλησι. ταμείου. Οἱ δὲ ὑπάρχοντες ἐν αὐταῖς ἤδη ἅγιοι πατέρες νὰ συγκεντρωθῶσιν εἰς τὰς μεγαλειτέρας καὶ νὰ λαμβάνωσι μισθὸν τινα πρὸς συντήρησιν καὶ οὐχὶ πρὸς τρυφήν καὶ σκάνδαλον, ἂν πράγματι καὶ οὐχὶ διὰ λόγου μόνον ἠρνήθησαν τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου.

γ.) Νὰ συμπληρωθῶσι διὰ τακτικῶν καθηγητῶν καὶ ἀνεγνωρισμένων διδασκάλων αἱ ἱερατικαὶ σχολαὶ καὶ νὰ ἐπιτηρῶνται ἐπιμελέστερον καὶ ἀκριβέστερον ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ὀριζομένων καὶ τασσομένων ἐν αὐταῖς ὡς διευθυντῶν τῶν ἐναρετωτέρων καὶ ἀληθῶς πεπαιδευμένων κληρικῶν.

δ.) Νὰ ὀρισθῶσι διὰ νόμου τὰ προσόντα τῶν χειροτονηθησομένων ἱερέων, ὅπως φέρωσιν ἔγγραφα γνήσια τῆς τε σπουδῆς καὶ τῆς χρηστῆς διαγωγῆς αὐτῶν καὶ αὐστηρῶς νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ ἄνευ τούτων προχείρισις ἱερέως (1).

ε.) Νὰ κανονισθῶσιν οἱ μισθοὶ τῶν ἱερέων κατὰ τὴν παροικίαν ἐκάστου, καὶ βραδύτερον καὶ βαθυτέρον νὰ ἐμβῇ εἰς ἐφαρμογὴν ὁ νόμος, μέχρις οὗ καὶ τὰ τῆς πολιτείας βελτιωθῶσι καὶ ἱερεῖς διαμορφωθῶσι κάλλιον.

Ἀπὸ τῶν γινόμενων καὶ διαφημιζόμενων ἀτακτημάτων καὶ καταχρήσεων τῶν ἐν τισὶ μοναῖς παρὰ τοῖς προθέροις τῆς πρωτεύουστος κειμέναις δύναται ἕκαστος νὰ συμπερᾶν ἀσφαλῶς ὅποια τὰ συμβαίοντα ἐν ταῖς εἰς τὰς ἐπαρχίας. Τὰ εἰσοδήματα ἐξισούμενα ἐν τε τοῖς προϋπολογισμοῖς καὶ τοῖς ἀπολογισμοῖς πρὸς τὰς δαπάνας κατασπαταλῶνται καταδροχίζόμενα ὑπὸ τῶν ἁγίων ἡγουμένων καὶ συμβούλων, σεμνόν, σεμνότατον καὶ ἀρχαγγελικὸν πολλὰκις καὶ τὸ ὄνομα καὶ τῶν ἱματισμῶν πολλῶν φερόντων, οὐσιώδεις ὅμως ἀλείψεις ἐχόντων, ἢ καταδα-

(1) Ἐπὶ τῆς σχολαρχίας μου μοὶ συνέστησε φίλος τις κ α ρ θ ο υ γ α ρ η ν, ἵνα δώσω αὐτῷ πιστοποιητικὸν σπουδῆς, ὅπου ἠρνήθην. Ἄλλ' ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἐκκλησίᾳ μου! ὅτι μετὰ τινα χρόνον συνήτησα αἰδεσιμώτατον τὸν εἰρημένον χειρῶνακτα, ὅστις καὶ ἐπέμιση με εἰπὼν, «Τὴν ἕκαστος μετὰ τὴν κακίαν σου, νὰ, ὅπου ἐγένηκα παπᾶς! ἢ ὡς κτεῖρα τὴν ἐκκλησίαν διὰ τὸν τοιοῦτον ὑπουργόν.—Ὁ μακαρίτης Φιλθέος ἀπέβαλέ ποτε περίτριμμα συνιστάμενον αὐτῷ πρὸς χειροτονίαν. Ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀρχιερέως ἐκείνου τὸ περίτριμμά ἐστι ἱερεὺς μέχρι σήμερον.

πανῶνται διαμεριζόμενα μεταξὺ ὁμοφρόνων συνυποστηριζομένων (2).

Ἄντι λοιπὸν νὰ δαπανᾶται οὕτω ματαίως ἱερὰ μάλιστα οὐσία, δὲν εἶναι ἄρα γε λογικώτερον καὶ φρονιμώτερον καὶ ὠφελιμώτερον νὰ διατεθῇ αὕτη ὑπὲρ τοῦ κατωτέρου ἱεροῦ κλήρου κυρίαν ἀποστολὴν ἔχοντος τὴν τῆς κοινωνίας μάρτυρσιν; Τὴν μοναστηριακὴν οὐσίαν πρὸς ἄλλον βέβαια σκοπὸν ἀνέθεντο οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλοῖα ὅμως γίνεται σήμερον εἰς τὰ πλεῖστα μέρη τῆς Ἑλλάδος ἡ χρῆσις αὐτῆς, ἢ ὁρθῶς εἰπεῖν, ἀληθῆς διασπάθισις; παρὰ τῶν διαχειριζομένων αὐτὴν, ἢν καὶ αὕτη ἡ μυστὰρ τυραννία ἐσεβάσθη ἄλλοτε. Πόσοι δὲν ἐκμεταλλεύονται τὴν ἐπιστάσαν καὶ ἀπλότητα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ!

Ἐπὶ τέλους νομίζω, ὅτι ἡ ἀληθῆς τοῦ ἔθνους ἀνάπλασις καὶ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως, ἐν ἣ διατελεῖ, τότε γενήσεται πράγματι, ὅταν καὶ ἡ Β. Κυβέρνησις καὶ ἡ ἱερὰ Σύνοδος καὶ οἱ ἀπανταχοῦ ὁμογενεῖς συνδρομήωσιν εὐλικρινῶς καὶ συνεργασθῶσι προθύμως. ὅπερ εἶθε νὰ ἀκούσω καὶ νὰ ἴδω, ὅποτε μετὰ τοῦ θεοδόχου Σymeῶν ἐρῶ στεντορεῶς: «Ἄν ἄπολύεις τὸν δούλόν σου, Δέσποτα, ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου ἐνεργουμένην τὴν ἀνάπλασιν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους». Εἶθε καὶ μυριάκις εἶθε!

Διατελῶ μετὰ τῆς προσηκούτας τιμῆς καὶ ὑπολήψεως.

Ἐν Βυτίνῃ τῇ 12 Δεβρίου 1887.

ΠΑΝ. ΠΑΠΑΖΑΦΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ἱερέως καὶ σχολάρχης συνταξιοῦχος.

ΦΩΝΑΙ

ΑΠΟ ΤΩΝ ΤΑΦΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

Μ. Γαλανοῦ.

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Καὶ τώρα; τώρα ἡ ψυχὴ μου ἀναμένει ἐν φόβῳ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν ἡ ἀνθρωπότης ὀλοκλήρως, κύπτουσα μόνον ὑπὸ τὸ βάρος τῶν κακιῶν τῆς, ἢ ἀνορθουμένη διὰ τῶν πτερόγων τῶν ἀρετῶν τῆς, ὀλοκλήρως ἐκείνου, ὅστις εἶνε καὶ πρέπει νὰ ἦνε ἡ μόνη Μεγαλειότης. Τὰ στέμματα, τὰ σάπυτρα, αἱ

(2) Ἐκ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ἱερῶν μονῶν, οὐχὶ τῶν ἐπισήμων, ἔχει τις ὑπὲρ τὰς τριάκοντα χιλ. δραχμῶν εἰσοδήματα ἑτησίως, δηλ. κόμματα καὶ αἰπὴλια ἀπὸ τριῶν χιλιάδων ὀρεμμάτων συγκείμενα. Βουκόλια καὶ ἱπποφόρια ἀπὸ ἐκατῶν εἰκοσι κτηνῶν. Ἀγροὺς εὐφορωτάτους πολλῶν πλῆθρον ἕκτασιν ἔχοντας. Τὴ γίνονται ἅπαντα ταῦτα; πρὸς τί χρησιμεύουσιν; Ἄς ἀπαντήσωσιν. Ἄν θέλωσιν, οἱ ἐπισκοποῦντες τὰς μονὰς καὶ αἱ ἀρχαὶ αἱ ἐξελέγγουσαι καὶ ἐπικυροῦσαι τοὺς τε προϋπολογισμοὺς καὶ τοὺς ἀπολογισμοὺς αὐτῶν.

πολυτελεῖς ἐσθῆτες, τὰ ἀπαστρέπτοντα παράσημα, δὲν ἰσχύουσιν ὅπου εὐρίσκονται νῦν. Τὰ πυροβόλα, αἱ λόγχαι, οἱ στόλοι, οἱ στρατοὶ, αἱ διπλωματικαὶ πανουργίαι οὐδὲν ἰσχύουσιν. Αἱ ἐπιτυχίαι ἐν τῇ πολιτικῇ, αἱ νίκαι τῶν μαχῶν, αἱ κατακτήσεις χωρῶν, οὐ μόνον τίτλους δόξης δὲν ἀποτελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ αἰτίαι οὐδεῖδους καὶ μεταμελείας καὶ κατηγοριῶν καὶ καταδικῆς καθίστανται. Ποσάκις δὲν ἐπεθύμησα ν' ἀναζήσω, ὅπως ἐκπλῶναι τὸν ῥόπον ἀνοσιουργημάτων, τὰ ὅποια ἐκράτουν τὴν δόξαν μου! Ποσάκις δὲν ἐπεθύμησα νὰ διηρχόμην τὸν βίον μου ἐν ἀσημύτῃ, ἀλλ' ἐν ἀρετῇ, εἰς τὰ βάλθη ἀφανοῦς κοιλιάδος, ἄνευ τῆς τόσης φήμης, ἢ ἐπληρώθην, ἀλλὰ καὶ ἄνευ τῶν τύψεων τοῦ συνειδότος, αἱ ὅποιαί τὸρα μὲ τυραννοῦσι καὶ μὲ σπαράττουσι! Μὲ ὠνόμασαν «μέγαν»· ἦ! πῶς ἐπεθύμουν νὰ ἤμην ἀπηλλαγμένος τοῦ μεγαλείου τούτου! Ἐν καὶ μόνον μεγαλίον εἶνε ἀληθές, ἀβίτητον, αἰώνιον, τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρετῆς· εἰς ἐνάρετος ἐπαίτης εἶνε μεγαλειότερος ἐνάπιον τῶν θείων κριμάτων τοῦ μεγαλειότερου τῶν κατακτητῶν. Χρησιμοποιεῖτε τὴν δύναμίν σας ἐπ' ἀγαθῶν· ἀλλοίμονον εἰς σᾶς, ἂν ἐπαίρεσθε ἀπλῶς εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν σας μεγαλειότητα, εἰς τοὺς στρατούς, εἰς τοὺς στόλους, εἰς τὰς διπλωματικὰς σας μηχανοραφίας! Ἡ ἔλθη ἡμέρα κατὰ τὴν ὅποιαν ἡ εἰσεὶ ἀσκεπεῖς, ὡς ἐγώ, ἀνοπόδυτοι, ὡς ἐγώ, ἄσημοι, ὡς ἐγώ, ὑπόδικοι, ὡς ἐγώ, καὶ ὅμοι! μὴ τὸ λησμονεῖτε! ἤμην ποτὲ «Ναπολέον ὁ Μέγας!»

Ταῦτα εἰπὼν μεταστρέφεται μὲ τὴν κεφαλὴν κύπτουσαν, αἱ πτυγαὶ τῆς ἐνταφίου συνόδου του κυματίζουσιν ὀπισθὲν του, γίνονται δ' ἄφαντος ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους τῶν νεκρῶν.

Ἐπιτεροῦς τότε προχωρεῖ ὅπου ἴσταται σμῆνος φιλοσόφων. Θεωρεῖ μικρὸν αὐτούς, εἰρωνικῶν μετρίων, ἀμέσως σεσθῆν, ὑπαναίγει τὰ χεῖρά του, ἀναλαμβάνων δ' ἄλλος συντεταγμένον καὶ σύννον, λαλεῖ τοιαῦτα πρὸς αὐτούς:

«Ἐργάται τοῦ πνεύματος! Ἐπεθύμουν νὰ σφίξω τὴν δεξιάν σας· καὶ σεῖς βεβαίως δὲν θά μοι ἀπηνείσθε αὐτὴν· ἢ κεφαλὴ αὐτῆ, τὴν ὅποιαν βλέπετε, δὲν κατέπεσαν ἄδοξοι· ἠδυνήθη νὰ δώσω τὸ ὄνομά μου εἰς ἕνα αἶθνα καὶ ὑπῆρξα ὁ πρωτεργάτης τῆς σπουδαιοτέρας τῶν ἐπαναστάσεων μεταξὺ δ' ὡμῶν βλέπω πολλούς, οἱ ὅποιοι θὰ ἐδέγοντο ἀμέσως τὸν θάνατον, ἂν αὐτὴς τις τῆς δόξης μου περιμήγαζεν αὐτούς.

Ἄλλ' ἐγὼ θὰ εἶδον ὄλην μου τὴν δόξαν, ἂν ἦτο δυνατόν ν' ἀνέζων μίαν καὶ μόνην στιγμὴν ὄλην μου τὴν δόξαν! ἀλλὰ ποῦ ἦδη δόξα δ' ἐμέ; ἀισχύνῃ μὲ περικυκλῶ, μυριάκις δ' ἐζήλωσα τὸν κληρὸν τοῦ ἀπαιδευτοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν γαληνιάσαν συνειδήσιν οὐδεμίαν διαταράττει ἀνάμνησις.

Ἐγενόμην παρομιμῶδης διὰ τὸ πνευμά μου!

εἶνε ἀληθές, ὅτι νῦν ἔχω νὰ ἔχω αὐτὸ λίαν δεξιόν· ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἐδημιούργησα αὐτό, ἐκεῖνος δὲ, ὅστις μοὶ τὸ εἶδον, ἀπῆται παρ' ἐμοῦ νὰ μὴ τὸ καταχρησθῶ ἀνταπεκρίθην πρὸς τὴν εὐθύνην; Φεῦ! δὲν δύναμαι νὰ τὸ εἰπω· διεκρίθην διὰ τὴν πολυμάθειαν, ἐκβιβίθειαν, γλαφυρότητα μου, τὸ δαιμόνιον τῆς εἰρωνείας ἐκρίνετο κατασκηνῶσαν ὑπὸ τὸ κράνιον καὶ τὴν γλῶσσάν μου, ἐπισταύθη ὡς ἀπόστολος τῆς ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος καὶ τῶν συνειδήσεων, ὡς σκαπανεὺς ἀληθοῦς πολιτισμοῦ καὶ προόδου, μὲ ὠνόμασαν δὲ μεγαλοφυῆν· μεγαλιότερα εἰρωνεία κατ' ἐμοῦ, ὅστις τόσα κατὰ τῶσαν εὐαλογίαν εἰρωνείας βέλη ἐχρησάμην, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γείνη παρὰ τὴν προσωπιμίαν ταύτην! Ἰπάγουσι μεγαλιόνοιοι, αἱ ὅποιοι κατὰ βάθος ἐξετάζουμαι δὲν εἶνε ἡ μικρόνοιοι καὶ μωροὶ, μωρότεροι δὲ πάλιν πρέπει νὰ εὐρεθῶσιν, ὅπως ἀποθαυμάσωσιν αὐτάς. Δὲν ἀρκεῖ νὰ εἶνε τις πολυμαθῆς, καλλιτέχνης τοῦ λόγου, φθόβρον τῶν ἐχθρῶν του, εἰδωλὸν τῶν θαυμαστῶν του, δὲν ἀρκεῖ νὰ διασειῶ κρατούσας φύλας ἐπιρροῆς, ἢ νὰ συνταράξῃ τὰς καρδίαις λαοῦ ὀλοκλήρως, δὲν ἀρκεῖ εἰς αὐτὴς νὰ μεταδώσῃ ἐκ τῆς ψυχῆς του μὲρικ εἰς ἑκατομμυρίων ψυχῶν, ὅπως κληθῇ μεγαλοφυῆς. Ἡ ἀληθῆς μεγαλοφυῆς δὲν ἔχει κέντρον αὐτῆς καὶ ἐλατῆριον τὸ ἔγω, ἀλλὰ τὸ καθῆκον καὶ τὴν ἀγάπην· ἡ λάμψις δ' αὐτῆς εἶνε ἀπῆλη καὶ ὀλοκλήρως, ἡ λάμψις ἐκπορευομένη ἐκ τῆς ἀθύσσου τοῦ ἔθου, ὅταν δὲν φωτίζῃ τὰς τρίβους τοῦ ἀληθινοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ τοῦ ἰδικῶ μου δι βίου ἐδέσποσαν μάλλον ἐνστικτικὰ καὶ πάθη, ἢ ἀγνὰ σικαιοθήματα καὶ λολογισμέαι ἀρχαί. Ἐπολέμησα τοὺς τυράννους τῆς πατρίδος μου μάλλον διὰ λόγου; προσώπικος; καταφρονούμενος παρ' αὐτῶν, τοὺς καταφρόνησα; θεωρούμενος εὐτελής, τοὺς ἐξουτέλισα. Δὲν εἶχον ἐν ἐμοὶ τὴν ἀγνήτην διάπυρον ἐκείνην πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἀγάπην, ἢ ὅποια καὶ θιαπέουσαν ἀποδοῖ τὴν χεῖρά τὴν τυραννικὴν. Ὅπου ἐτύγχων ἀνακτορικῶν τιμῶν, δὲν ἀπέφειγον τὴν ἐν μέσῳ αὐλικῶν καὶ τυράννων ἀναστροφήν.

Ἐπολέμησα καὶ τοὺς Ἰησοῦτας, πληρῆν τοῦ ἔθνους μου. Ἄλλ' ἐπολέμησα καὶ τὸν Ἰησοῦν. Ἐγενεῖα δηλαδὴ καὶ ἐγὼ Ἰησοῦτης, κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον. Ἐκεῖνοι ἐδηλητηρίαζον τὴν Γαλιλίαν ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ· ἐγὼ ἐδηλητηρίασα αὐτὴν, ἀρνήθεις καὶ μυκτηρίσας τὴν Θεότητα Αὐτοῦ. Ἄντι νὰ πολεμήσω τοὺς Ἰησοῦτας διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐπολέμησα τὸν Χριστιανισμὸν διὰ τοῦ Ἰησοῦτας. Τοιοῦτοτρόπως ἐγενεῖα σύμμαχος αὐτοῖς. Ἀμφότεροι πρὸς τὸν αὐτὸν ἐβαίνομεν σκοπὸν.

Ἐν τῇ ὑπερφιάτῳ ματαιότητί μου ἐφραντάσθην ὅτι θὰ καταστρέφω τὸν Ἰησοῦν. Οἰκτρά μωρία τοῦ μεγαλοφυοῦς! Ὁ Ἰησοῦς ἴσταται

καὶ θά ἴστανται! Οὐδεμία πνοὴ θὰ σβέσῃ τὸ φῶς του! Οὐδεμία δύναμις θὰ κλονίσῃ τοῦ πόδας του! Ἦν, ἔστι καὶ ἔσται! Τὸ ἀληθὲς μόνον εἶνε, ὅτι εἰργάσθη ἐν καταστροφῇ τῶν δημοσίων μου. Οὐδεμία πρόοδος ἄνευ Αὐτοῦ! Ἡ ἐλευθερία, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἰσότης, ἄνευ ἡθικότητος, εἶνε ποιμνολογία, ὄνειρα κενά! Εἰργάσθη ἐν γέννησιν τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν, ἀλλ' εἰργάσθη καὶ ἐν καταπολέμησιν τοῦ ἀγαθοῦ, ἕως πληροῦ αὐτάς. Ἄλλ' ἠθικότης ἐκτός τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶνε χίμαιρα. Ἡ ἱστορία τοῦ ἔθνους μου εἶνε ὁ πιστὸς τῆς ἀληθείας ταύτης μάρτυς. Ἐξερράγη ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας. Ἄλλ' αὐτὴ αὐτὴ ἐκολάφισε καὶ περιύβρισε τὴν ἐλευθερίαν ἀντὶ ἐνὸς τυράννου ἐδημιούργησε μυρίους, ἕως οὐ τέκνον αὐτῆς, ὁ Ναπολέων, ἤρπασε τὰ σκήπτρα ἐπὶ τὰς στιβαρὰς τοῦ χαιρὸς. Πολλοὶ κατεκαύσαν αὐτοῦ, ὅτι κατέστρεψε τὰς ἐλευθερίας τοῦ ἔθνους του. Πλάνη μεγάλη! Οὐδεμίαν ἐλευθερίαν κατέστρεψε, διότι οὐδεμία τοιαύτη ὑπῆρχε. Τὸ ἀληθὲς εἶνε, ὅτι δύο δεσποτικαὶ χεῖρες ἀντικατέστησαν τὰς πρὶν μυρία τοιαύτας ἢ μεταβολὴ ἦτο φαινόμενῃ κατὰ βλάβος ἀκα ταύτης. Μυρία ἔκτοτε μεταβολαί. Ἡ Γαλλία ζητεῖ ἀεὶ ποτε ἐλευθερίαν, καὶ ἀεὶ ποτε αὐτὴ ἐκφεύγει τῶν χειρῶν τῆς. Αἱ καταχρήσεις τῆς Ἀυτοκρατορίας, τῆς Μοναρχίας, ἐπιγυμνάζουσι καὶ τὴν Δημοκρατίαν. Ἡ ἐσθλὴ αὐτῆς εἶνε πλήρης κηλίδων, ὡς αἱ ἐσθλῆτες ἐκείνων.

Πολλοὶ ἐκπλήττονται ἐπὶ τούτῳ, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἐκπλήττομαι πλέον ἢ ἀχλὺς κατέπεσεν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Οὐδεμία ἐλευθερία, οὐδεμία εὐδαιμονία, ὅπου αἱ καρδίαι δὲν εἶναι καθραί, ὅπου αἱ βουλήσεις δὲν εἶνε ἠθικαί. Ἄλλ' ἄνευ τοῦ Χριστιανισμοῦ, αἱ καρδίαι θὰ εἶνε πάντοτε συγκεκολλημέναι πρὸς τὸν βόρβορον, τὸ ἠθικὸν πῦρ θὰ εἶνε ἀπασθεσμένον, τῶν ψυχῶν θὰ κρατῶσιν ἐνστικτικὰ καὶ πάθη, τὰ δὲ ἄτομα, αἱ πόλεις, τὰ ἔθνη, ἡ ἀνθρωπότης, παρακλυόμενα νὰ τρέχωσι πρὸς τὴν πρόοδον, θὰ ὀρμῶσι πρὸς τὰ βάρβαρα καὶ τὰ ἀβύσσους. Θέλετε τὴν ἐνότητα τῶν καρδιῶν καὶ ἁρμονίαν τοῦ βίου; Ζητήσατε τὸν Ἰησοῦν. Ὅτε τὸ κήρυγμα αὐτοῦ, ἀγνὴν καὶ ἀμιγῆς ἀνθρωπίνων προλήψεων καὶ πλανῶν, ἐξωογόνει τὰς ψυχάς, αἱ ψυχαὶ τῶν Χριστιανῶν ἦσαν ἐν δὴ τῆς ἀγάπης, μετὰ τῆς ἀγάπης, δὲ εὐχερέσταται ἦσαν αἱ δυσκολώταται τῶν ἀρετῶν. Μόνος ὁ Χριστιανισμὸς εὐποιεῖ ἡλὴν βίωσιν καὶ καρτερίαν ἠθικὴν, μόνος αὐτὸς αἶρει τὰς ἐριδας καὶ τὰ τοικίλα ἐν τοῖς ἀνθρώποις καὶ πρὸ ἀνθρώπων κακὰ διὰ τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς αὐτοθυσίας, καὶ δι' αὐτοῦ μόνου πραγματοποιεῖται ἡ ἐλευθερία καὶ οἱ ἄρχοντες καθίστανται πτωχοὶ, γινόμενοι ἔσχατοι. Τὴν ἀληθεῖαν ταύτην κατανοήσατε σὰς οἱ ζῶντες καὶ γίνεστε ἀπόστολοι

αὐτῆς. Τὴν ὑμετέραν δόξαν ζητήσατε ἐν τῇ ἐπιτυχίᾳ ταύτης. Ἄλλ' ἐάν τὸν στέφανον ζητήσατε ἐν τῇ καταπολέμησιν αὐτῆς, ἐρέτω τοιοῦτος στέφανος! Ἔσται ἡμέρα, καὶ ἦν πικρὰ καὶ ἀρθρα θὰ ἐκχύσητε δάκρυα! Βλέπετε ἐκεῖνον ἐκεῖ τὸν μακρὸν ἱστάμενον, ἐν φωτεινῇ καὶ φαιδρᾷ ὄψει, ἐνθ' ἐμοῦ ἐξέλιπε τὸ σαρκαστικὸν μειδίαμα καὶ ἀπυροβλήθη ἡ εἰρωνεία; Ποσάκις ἐφθόνησα τὸν κληρὸν αὐτοῦ! καὶ ὅμως αὐτὸς μὲν ὑπῆρξε χωρικός ἀπαίδευτος, ἀλλὰ ζήσας ἐν πίστει καὶ ἀρετῇ, ἐγὼ δὲ, — ὦ! εἶνε περιττὸν νὰ σὰς εἶπω τὸ ὄνομά μου, ἀκούω ἐκπληκτοὶ νὰ ψιθυρίζετε αὐτὸ — ἐγὼ ὑπῆρξα ὁ Βολταίρος.

Τρίτος νεκρὸς, ἐπροχώρησεν ὑψηλός, ὠχρὸς, ἐκνευρισμένος, συγκόπτων. Οἱ ὀφθαλμοὶ του, ἐσθεσμένοι, ἐξήστραπτον ἐνόησε λάμπει; ἀλλοκότους; βαθυμία τις καὶ ἀτομία κατέβη τὸ ὄλον του σῶμα, ἡ φωνὴ του ἐφαίνετο ἐκλιποῦσα, τέλος δὲ, συναγαγὼν τὰς δυνάμεις του ὄλας καὶ ὑψώσας φωνὴν, ἐλάλησε τοιαῦτα: «Ἐκ νεότητός μου ἠγάπησα τὰ χρήματα, τὰς γυναῖκας, τὰς ἡδονάς. Ὅπως κερδήσω χρήματα, οὐδὲν εὐλαβήθη. Ὅπως μοὶ παραδοθῆ μία γυνή, πρὸ οὐδενὸς ὀπισθοχώρησα. Ὅπως ἀπολαύσω μίαν ἡδονήν, οὐδενὸς ἐφείσθην. Ἐνόμισα ἐμαυτὸν εὐτυχῆ, καὶ μὲ ἐνόμισαν τοιοῦτον. Κατήχησέ νὰ εἶπω: τίς καὶ τί ἀντιστήσεται μοι; Μίαν ἡμέραν ἐρράπισά τινα. Προβλέψας δ' αὐτὸς μοὶ εἶπεν: Ἦνε εἷς, ἰσχυρότερός σου καὶ ἰσχυρότερος πάντων, Ἐκεῖνος! Καὶ μοὶ ἔδειξε πρὸς τὸν οὐρανόν. Ἐκάγχισα ἐγὼ, καὶ ὕψωσα ἄνω ὄρασειαν τὴν κεφαλὴν. Ἐκείνος! ἐπανέλαθα καὶ, ἀνακαγχάσας, ἔπτυσσα πρὸς τὰ νέφη. — Ἐνόμισον ὅτι οὐδέποτε θὰ ἀπέθνησκον, ὅτι τὰ πλοῦτά μου θὰ μὲ περιέκλυον πάντοτε, ὅτι αἱ ἡδοναί μου ποτὲ δὲν θὰ μ' ἐγκατέλειπον. Πολλοὶ βλέποντές με συνάγοντα θησαυροὺς, οἰκοδομοῦντα ἀνάκτορα, φυτεύοντα κήπους καὶ ἀμπελόνας, εἶπον πρὸς ἀλλήλους, φρόνιμοις ἀνθρώποις, καὶ ἐπίστευσα καὶ ἐγὼ τὸν ἐμαυτὸν μου φρόνιμον ἀνθρώπον. — Φεῦ! οὐδεὶς ὑπῆρξεν ἀφρονέστερος. Ἡμέραν τινὰ ἠσθένησα, κατακεκλιμένος, ἤκουσα ἀνωθεν μου τὸν φόρον τῶν πετρῶν τοῦ Ἀρχαγγέλου. Ἡσθάνθη βίβλος μέχρις ὀστέον ὁ φόβος διέδραμε τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν μου, διέταξα νὰ σωρεύτουν ἐμπροσθέν μου τοὺς θησαυροὺς μου, ματαίως; μὲ περιεκύκλωσε πλήθος γυναικῶν, ματαίως; μοὶ παρέθεσαν ποικίλλαν ἐλεγκτῶν ἰδεσμάτων ὄλα ματαίως; ὁ θάνατος; ἐγὼ ἄνθρωπος ἀμείλικτος. Ἐπροσπάθησα ν' ἀνεγερθῶ, ματαίως; ἀγὼν! κατέπεσον. Ἡθέλησα νὰ ἐκτείνω τοῦ βραχίονός μου, νὰ ὀμιλήσω, δὲν τὴν κατόρθωσα. Δὲν εἶχα κλαύτη ἀκόμη ἀλλὰ τότε ἔφθονα καὶ πικρὰ ἐξώρμησεν τὰ δάκρυα δάκρυα ἀνωφελῆ! Ἡ ζῶν ἐσθέθη ἐν ἐμοὶ καὶ ἡ φωνὴ μου ἐξέλιπε. Γνωρίζετε τὰ λοιπὰ ἐν φέρτρῳ,

εἷς λάκκος, ταφὴ ὑπὸ τὸ χῶμα, σκόληκες, σήψις, ἀποσύνθεσις. — Ἄλλ' εἶθε νὰ ἦτο μόνον τοῦ-ο! Εἶχον εἶπει! Δὲν ὑπάρχει Θεός! «Ἄλλ' ὁ Θεὸς ὑπάρχει, οὐδ' ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θελήσεως ἡμῶν ν' ἀποφύγωμεν τὸ κράτος του. Ὅτε σπυροθάνθη τούτο, ἡ μεταμέλειά μου ὑπῆρξε πικρὰ, καὶ ἀνωφελῆς βυσις! αἱ ὀδύνη ἐχούσιν ἀρχίσιν, τίς οἶδε δὲ ὅποια τιμωρία μοὶ ἐπιφυλάσσονται κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως! Ποῦ οἱ θησαυροὶ μου; ποῦ αἱ γυναῖκές μου; ποῦ αἱ ἡδοναί μου; καπνοὶ διασκευσθέντες, ἀτμοὶ ἀφανισθέντες, ἀρροὶ, ὄνειρα, σικαί: ὦ! ἐάν ἡδυνάμην ν' ἀναζήσω καὶ πάλιν! πῶς ἤθελα φωνάζει πρὸς τοὺς ζῶντας, ὡς ἔζων ἐγὼ, «Εἶθε οἱ ἀφρονέστεροι τῶν ἀνθρώπων μὴ πιστεύετε εἰς τὰ πλοῦτά καὶ εἰς τὰς ἡδονάς» μὴ ἐκλαμβάνετε τὰ πρόσκαιρα ἀντὶ αἰωνίων, τὰ μάταια ἀντὶ ἀληθῶν αγαθῶν. Ἐρχεται ὥρα, καὶ ἦν μόνον, γυμνοὶ πάντες ἐγκοσμίῳ ἀγαθῷ, θέλετε διαβῆ τὴν θύραν τῆς αἰωνιότητος; ἀλλοίμονον εἰς Σῶς, ἀν δὲν φέρετε ἔνδυμα ἀρετῆς. Λιμοκτονήσατε ἐπὶ τέλους, ἀν εἶνε ἀνάγκη» ἀλλὰ μὴ! μὴ διαπράξητέ ποτε τὸ κακόν! μὴ λησμονήσατε ποτὲ, ὅτι θὰ κρίνη ἡμᾶς ὁ Θεός! » Τοῦ Θεοῦ τούτου ἡ κρίσις μὲ περιμένει ἤδη. Οὐκ εἰς ἐμὲ, ὅταν αἱ σάλπιγγες τοῦ Κυρίου ἠχῶσιν ἀπὸ περάτων ἕως περάτων! » Ἐνθ' αὐτὰ ἔλεγε, δεινὸς φόβος συνέσεν αὐτόν, τὸ σῶμα του συνεκλονίσθη, λυγροὶ ἐξέληθον τὸ στόματός αὐτοῦ, συρόμενος δὲ καὶ τρέμων ὑπέστρεψε μεταξὺ τοῦ πλήθους τῶν νεκρῶν. (Ἀκολουθεῖ).

ΤΙ ΔΕΝ ΕΙΝΕ ΜΑΤΑΙΟΝ

Βασιλεὺς τις, σοφὸς ἐν τοῖς πρώτοις, τῆς ζωῆς τὰς ἡδύτητας πάσας, πᾶν ἐν κόσμῳ τερπνὸν δοκιμάσας εἶπε τέλος: Τὸ πᾶν ματαίωτος.

Ἐν δὲν εἶνε ματαίω τις πλάνη ὁ νοήμων αὐτὸ ἐκζητεῖ ἐν βασιλείῳ μόνου τυγχάνει σὺ πολύμοχθ' ἀγνή ἀρετή.

Ὁ στολὴ νυμφικῆ, ὑφανθείσα παμφαῆς δι' ἀγίου ἱστοῦ, ἡ καρδία ἢ σὲ ἐνδυθείσα θὰ ἐκλάμψῃ ὡς νύμφη Χριστοῦ.

Κ. ΔΙΑΒΕΙΣΜΑΣ.

Η ΚΟΙΝΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Οὐδὲν δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν κοινήν προσευχὴν, τὴν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις γινουμένην, κατὰ τὴν ὥραν μάλιστα τῆς ἱερῆς λειτουργίας. Εἷς κοινὸς οἶκος, ὁ ναός. Ἰπὸ τὴν στέγην αὐ-

τοῦ συνέρχεται πᾶσα ἡ ἐνορία, ὡς μία οἰκογένεια. Πνευματικὸς πατὴρ τῆς οἰκογενείας εἶνε ὁ ἱερεὺς, ὅστις πόσην ἔχει ἀξίαν, ὅταν εἶνε ἐνάρετος καὶ σεβάσμιος, πόσον δὲ διαλάμπει, ὅταν εἰς τὴν εὐτέθειαν προστίθεται καὶ ἡ παιδεία! Ἰπὲρ τὸν ὀρώμενον πνευματικὸν πατέρα νοεῖται ὁ ἐπουράνιος Πατὴρ. Πᾶσα ἡ κοινότης εἶνε ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ, ὡς οἱ νεοσσοὶ ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς ἁρνίως. Ἐκεῖ, ἐν τῷ ἱερῷ βωμῷ τοῦ οὐρανοῦ Πατρός προσφέρεται ἡ μυστικὴ θυσία εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ τελεσθείσης ἐκείνης! Οἱ ἄγγελοι παρακύπτουσι τρέμοντες. Αὐτὸς ὁ Χριστὸς παρίσταται ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ τελετῇ. Τὸ ἐδήλωσεν, εἰπὼν «Ὅπου εἶσι δύο ἢ τρεῖς συναγμένοι ἐν τῷ ἑμῷ ὀνόματι, ἐκεῖ εἰμι καὶ ἐγὼ ἐν μέσῳ αὐτῶν». Ὅταν ὁ ἱερεὺς εἶνε ἔξιος; τοῦ προορισμοῦ του, ὅταν ψάλλονται ἐντέχνως οἱ ἱεροὶ ὕμνοι, ὅταν διδάσκαλος τοῦ θείου λόγου ἀνακτιύσῃ μετὰ χάριτος καὶ ἀφελείας τὰς Γραφάς, ὅταν ὁ λαὸς προσίσταται μετὰ εὐλαθείας, ὅταν τοῦ ἱεροῦ κράζοντος: «Μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε», οἱ πιστοὶ εὐπειθεῖς προσέρχονται μετὰ κατανώσεως εἰς κοινωνίαν τῶν θείων δώρων, ὅταν πᾶσαι αἱ καρδίαι ἀνοίγωνται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκ πασῶν ἐξέρχεται μία κοινὴ προσευχὴ ἀναβαίνουσα μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ θείου, ὅταν ὁ πλοῦσις καὶ ὁ πτωχός, ὁ πεπεπαιδευμένος καὶ ὁ ἀμαθής, ὁ ἄρχων καὶ ὁ δούλος, ὁ πατὴρ μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων του, ἡ νεότης καὶ ὁ νεανίας, ἡ πρεσβυτικὴ καὶ ἡ παιδικὴ ἡλικία κλίνωσιν ἐν ἰσότητι ἀδελφικῇ τὰς κεφαλὰς τῷ Κυρίῳ, ὅταν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπιχέῃ τὰς χάριτας αὐτοῦ ἐπὶ τὰς καρδίας πάντων, ὡς ἡ παλαιὰ ἐπιχέει τὴν δόξαν αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἀνθέων, τίς σκηνὴ δύναται νὰ παραβληθῆ πρὸς τὴν ἱερὰν ταύτην σκηνήν; ποῦ δύναται νὰ αἰσθανθῆ τις μυχιότερα αἰσθήματα; ποῦ ἀλλαγῶν δύναται καὶ ἡ σκληροτέρα καρδία νὰ τρανθῆ, ὡς ἀθῶου παιδίου καρδία; ὦ! ὅστις δὲν ἠσθάνθη τὴν ψυχὴν του συγκαταμμένην ἐκ τῆς σκηνῆς ταύτης, δὲν ἠσθάνθη θηγεῖσθαι τὴν ἱερωτέραν τῆς καρδίας του χορδήν.

Ἡ προσευχὴ γίνεται καὶ κατὰ μόνους, γίνεται καὶ κοινή. Ἐκατέρω ἔχει τὴν ἀξίαν τῆς, καὶ ταύτην καὶ ἐκείνην συνίστη ὁ Χριστός. Καλὸν καὶ τὸ ἐν, καλὸν καὶ τὸ ἄλλο, τὰ δὲ καλὰ συνυπάγουσιν ἐν ἁρμονίᾳ καὶ δὲν συγκρούονται ἀλλ' ἡ κοινὴ προσευχὴ εἶνε ἀνωτέρα τῆς κατ'ἴδιαν καὶ κοινωνικῆς καὶ ἰθνητικῆς ἐπιωφελεστάτη, ὅσον οὐδὲν ἕτερον. Ἄλλως τε ἐν τῇ κοινῇ προσευχῇ δύναται νὰ γείνη καὶ ἡ κατ' ἴδιαν. Ὅταν βραδέως ψάλληται ὁ γερουσιαστικὸς ὕμνος, ὅταν μυστικῶς προσεύχηται ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ σιγῇ ἐπικρατῆ ἐν τῷ ναῷ, τότε δύναται τις νὰ εἰσελθῇ ἐν τῷ ταμείῳ τῆς καρδίας του καὶ κλείσας τὰς θύρας τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ νὰ πρῶσθαι-

χρησὶ τῶ Πατρὶ του ἐν τῷ κρυπτῷ. Βεβαίως, ὅταν ἐξέρχεται τις κατὰ μόνος εἰς τὴν ἐξοχὴν, καὶ θεωρῆ πρὸ αὐτοῦ τὰς καλλογὰς τῆς γῆ; καὶ τοῦ οὐρανοῦ τὴν μεγαλοπρέπειαν, εὐρίσκειται ἐν τῷ ναῷ, ὃν οὐχὶ χεῖρες ἀνθρώπων, ἀλλ' αὐτὸς ἐκδοκίμησεν ὁ Θεὸς εἰς δόξαν αὐτοῦ. Τότε ἡ μόνωσις, ἡ σιγή, αἱ τῆς φύσεως καλλογαὶ ὑψοῦσι τὴν καρδίαν πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ Ὑψίστου καθορῶσαν τὴν σοφίαν καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ· διότι, κατὰ τὸν μέγαν Ἀπόστολον, «Τὰ ἀράματα αὐτοῦ τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθαράται...». Ἀλλὰ μήπως τὰς ἐντυπώσεις ταύτας δὲν δύναται νὰ ἀναπολήσῃ τις καὶ ἐντὸς τοῦ ναοῦ; Μήπως δὲ ἐκ τοῦ ναοῦ δὲν δύναται νὰ λάβῃ καὶ ἄλλας θειοτέρας; Τί δὲ ἄλλο δύναται νὰ διαθέσῃ τὴν καρδίαν ἐρωτικῶς πρὸς τὸ Θεῖον ἢ ἡ νύμφη; ἢ ἡ τελετὴ ἢ ἡ γινόμενη εἶνε ἢ ἀνάμνησις; τῆς ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ μεγάλης Ουσίας, καθ' ἣν ὁ Πατὴρ ἡμῶν θύει τὸν Υἱὸν αὐτοῦ διὰ τὴν ἀγάπην ἡμῶν, καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ προσφέρει ἢ φιλοστοργωτάτη καρδίᾳ του εἰς τροφὴν ἡμῶν, ὅπως ἀναπλάσῃ τὴν καρδίαν μας, ὅπως μᾶς κατασκευάσῃ ἀληθῆ τέκνα του, ὅπως μᾶς δώσῃ τὴν συνειδήσιν ὅτι τὸν ἔχομεν πατέρα, ὅπως μᾶς δείξῃ πόσον μᾶς ἀγαπᾷ, ὅπως μᾶς φανερώσῃ ὅτι μᾶς ἀγαπᾷ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς πατέρα μας, ὅπως μᾶς πείσῃ νὰ τὸν ἀγαπῶμεν ἐξ ἰσίου, ὅπως μᾶς πληροπορήσῃ ὅτι εἴμεθα πρὸς ἀλλήλους ἀδελφοὶ ἐκ μιᾶς σαρκὸς καὶ ἐνὸς αἵματος, τῶν τοῦ Υἱοῦ του, ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἀγαπῶμεν διὰ τοῦτο ἀλλήλους, ὅπως αὐτὸς καὶ ὁ Υἱὸς του ἠγάπησαν ἡμᾶς; Καὶ πόσον ὁ υἱὸς του ἠγάπησεν ἡμᾶς; τὸ δεικνύει προσφέρειν ἑαυτὸν εἰς τροφὴν μας, ὀνομάζων ἡμᾶς ἀδελφοί, θνήσκων ἵνα ἡμεῖς ζήσωμεν. Ποῦ ἀλλαγῶν δύναται νὰ ἀισθανθῇ τις τοιαῦτα ἰσότητος, ἀδελφότητος καὶ ἀγάπης αἰσθήματα; Ἐὰν κατενοοῦμεν πρὸς τοῦτοις πόσον ὁ ναὸς συσφίγγει καὶ ἐξαγιάζει τοὺς κοινωνικῶς δεσμοὺς, ὅα προσεπαθοῦμεν πάντες διὰ τῆς μορφώσεως ἱκανοῦ κλήρου, διὰ τῆς μορφώσεως ἱκανῶν μουσικῶν, διὰ τῆς συνεχοῦς καὶ μετ' εὐλαβείας παραστάσεώς μας ἐν ταῖς ἱεραῖς ακολουθίαις, διὰ τῆς μορφώσεως ἀξίων διδασκάλων τοῦ θεοῦ λόγου νὰ μεταγγίσωμεν νέαν ζωὴν εἰς τὰς φλέβας τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἐκλυομένου διὰ τὴν νέκρωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ περ' ἡμῶν συστήματος. Ἡ καρδίᾳ τοῦ ἔθνους εἶνε ὁ ναὸς, καὶ ἡ κοινὴ λατρεία, εἶνε ὁ παλμὸς τῆς καρδίας τοῦ. Ὅταν ἡ κοινὴ λατρεία πλημμελῶς γίνηται ἢ παραμελήται, τὸ ἔθνος νοσεὶ δεινὸν νόσημα. Τίς φιλόπατρις παραβλέπει τὴν μεγάλην μητέρα αὐτοῦ νοσοῦσαν;

Ὅταν χειμαρρῶς βαρβάρων ἐπλημμύρει ἀνά τὰς χώρας τὰς ἐλληνικάς, ἢ γλώσσα ἡμῶν ἤβηλε πρὸ πολλοῦ καλυφθῇ ὑπὸ τὴν ἰλὴν τοῦ χειμῶρου, ἐὰν μὴ ὁ λαὸς σφυσροῦμενος ἐν τοῖς

ναοῖς δὲν προσήχητο εἰς τὸν Θεὸν διὰ τῆς ἐλληνίδος φωνῆς. Ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς πικρᾶς δουλείας οἱ ναοὶ καὶ αἱ μοναὶ ἦσαν αἱ ἀκροπόλεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ὁ ἱερεὺς κληρὸς διετέλει ὁ ἀκοίμητος τοῦ ἔθνους φρουρὸς. Διὰ τὴν ἀρνούμεθα εἰς αὐτὸν τὸν ἄρτον του, ἀφοῦ αὐτὸς πρὸς τοῖς ἄλλοις διέσωσεν ἡμῶν τὴν πατρίδα καὶ παρέδωκεν ἡμῶν τὴν ὠραίαν μας γλῶσσαν; Ἀλλὰ καὶ ἤδη τίς δύναται νὰ φουρήσῃ τὰς ἐν ταῖς ξένοις ἔθνεσιν ἐλληνικὰς κοινότητας πλέον τοῦ ναοῦ; Ἐκεῖ ἐν ταῖς μέγαις πόλεσιν ἐκατοστῶδες τινὲς Ἑλλήνων εὐρίσκονται διασπαρμένον. Ἐν τῇ μετὰ τῶν ξένων ἀνάτροπῇ τὸν λησμονοῦσι τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν πατρίδα των. Ὅταν ὅμως συγκεντρωθῶσι πάντες ἐν τῷ ναῷ, ὅταν ἀκούσῃ τὴν γλῶσσαν τῶν πατέρων των, συσχετίζονται, συνεννοοῦνται, συμπροσηθῶνται, συσκέπτονται περὶ τῶν κοινῶν καὶ δὲν καταπίονται ὑπὸ τῆς ξένης ἐθνικότητος. Ναὸς καὶ σχολή, εἶνε τὰ δύο ὑποκειμένα περὶ ὧν πρὸ πάντων πρέπει νὰ φροντίζωσιν αἱ πανταχοῦ ἐλληνικαὶ κοινότητες. Οἱ προύχοντες, ἐὰν ἀγαπῶσι τὴν ἐκκλησίαν των, τὸν ἐθνισμόν των, τὴν γλῶσσαν των, ἐὰν δὲν θέλωσι νὰ καταποθῶσιν εἰς τὸν ὠκεανὸν τῶν ξένων, ἄς διδώσιν αὐτοὶ πρῶτοι τὸ παράδειγμα, καθ' ἑκάστην λειτουργίαν παριστάμενοι εἰς τὸν ναὸν καὶ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν καθήκοντα ἐπιτελοῦντες. Ἄς μὴ φείδωνται ἐξοδεύοντες εἰς συντήρησιν τῶν ναῶν, ἢ ἰδρύοντες τοιοῦτον ὅπου δὲν ὑπάρχει. Ὁ δὲ ἐλληνικὸς τύπος δὲν πρέπει νὰ παύῃ ὑποστηρίζων τὴν θείαν λατρείαν καὶ οἱ ποιηταὶ τοῦ ἔθνους ὑπὲρ πάντα πρέπει νὰ ἐξαιρώσιν αὐτήν. Πολλὰ πράγματα ἐμελετήσαμεν οἱ νεώτεροι Ἑλληνες, ἀλλ' ἐπινοῦν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐγένετο ὑποκειμενὸν σπουδαίας μελέτης ἡμῶν, ὑπὲρ ὡς μὴ ὄφειλε, περιεφρονήθη, τοῦτο εἶνε ἡ θρησκεία τῶν πατέρων ἡμῶν. Ἀνασθητοῦμεν, μεθύομεν, μαινόμεθα, περὶ ἐλαχίστων πολλὰκις κοπιούμενοι καὶ πρὸς ὅτι ζωτικώτατον ἀθλεπτοῦντες. Ἦνε καιρὸς νὰ συνέλθωμεν εἰς ἑαυτοῦς, νὰ νήψωμεν, νὰ σωφρονήσωμεν, ἵνα μὴ ἀργά ἀνοσηλῶς θρηνησώμεν.

Κ. ΔΙΔΑΧΕΙΣ

Ἡ ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΚΛΕΙΣ (ΔΙΗΓΗΜΑ)

Οἰκογενειάρχης τις ἦτο ἐντιμος, ἀλλ' ἀσθενὲς εἰς ἄκρον. Ἡ γλυκύτης ἦτο σπάνιον δι' αὐτὸν φαινόμενον. Ὅσακις ἐλάλει, ἤλεγχε. Καὶ τὰ ἐλάχιστα σφάλματα τῶν τέκνων του ἐτιμῶρει μετὰ μεγάλης ἀυστηρότητος, τοῦ ὅπου ἐβλαπτε μᾶλλον ἢ ὄφειλε. Ὁ προσβύτερος υἱὸς του ἐξεστράπη πατὴρ, καὶ ὁ πατὴρ ἀπεκάρηεν αὐτόν. Ἐκδεδιωγμένος τῆς πατρικῆς οἰκίας καὶ μετὰ φασίλων συναναστρεφόμενος, ἐξερῶν

σθην καὶ διεφθάρη πάμπαν. Μετ' ὀλίγον ἠσθένησε βαρῶς ἐκ τοῦ ἀκολάστου βίου, καὶ μὴ ἔχων ποῦ νὰ κλινῇ τὴν κεφαλὴν, ὠδηγήθη εἰς τὸ δημοτικὸν νοσοκομεῖον. Ἦκουσε τοῦτο ἡ μήτηρ, ἐλυπήθη λίαν, καὶ ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ἀσθενούντος υἱοῦ της. Ἀλλ' ὁ σύζυγος εἶπε σκληρῶς πρὸς αὐτήν· «Ἐὰν πράξῃς τοῦτο, γίνωσκε ὅτι δὲν ὀά κληθῆς πλέον σύζυγός μου». Ἐν τούτῳ κρουσθεῖσης τῆς θύρας, εἰσῆλθεν ὁ ἱατρός τοῦ νοσοκομείου, ἀνθρώπος ὁμοίως ἐντιμος, ἀλλὰ γλυκὺς ὄντος καὶ πρῶτος. Ἀνὴρ συνέσεως, ἐὰν ποτε ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐπιπλήξῃ, προσεποιεῖτο τὸν ἀσθενῶν, ἐνθ' ἔσωθεν διετέλει ἡμερος καὶ ἀτάραχος.

«Φίλε μου, εἶπεν εἰσελθὼν ὁ ἱατρός, εἶνε καιρὸς νὰ φροντίσῃς περὶ τοῦ υἱοῦ σου κινδυνεύοντος τὸν ἔσχατον κίνδυνον». Ἡ μήτηρ ταῦτα ἀκούσασα ἐξερράγη εἰς θρήνηους καὶ γονυπετῆς ἐζήτηε χάριν παρὰ τοῦ συζύγου ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ της ἔχουσα καὶ τὸν ἱατρὸν μεσιτεύοντα. Μετὰ μυρίας παρακλήσεις καὶ μεσιτείας μόλις ἐπέσθη ὁ πατὴρ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν σύζυγον του, ὅπως ἐλθῇ εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ υἱοῦ της. Ἐτοιμαζομένη νὰ ἀναχωρήσῃ ἐσέφθη ὅτι ἔπρεπε νὰ συμπαραλάβῃ καὶ ἐνδύματά τινα διὰ τὸν ἀσθενῆ. Τὰ ἐνδύματα ἦσαν ἐντὸς δωματίου ἀνήκοντος πρότερον εἰς τὸν ἀποκηρυχθέντα υἱόν, ὅπου διετέλει κεκλεισμένον πρὸ πολλοῦ, καὶ τοῦ ὁποῦ τὰς κλεῖς ἐρύλασεν ἐν τῷ γραφείῳ του ὁ πατὴρ. Τὸ δωμάτιον εἶχε δύο θύρας, ἡ μίαν ἐξήτησε ν' ἀνοίξῃ λαβοῦσα τὰς κλεῖς παρὰ τοῦ συζύγου ἢ μήτηρ. Ἀμφότερα τὰ κλειθρα ἦσαν πλήρη σκωρίας, καὶ οὐδ' αὐτὸς ὁ σύζυγος ἠδυνήθη νὰ ἀνοίξῃ οὐδέτερον. Ἐπὶ τέλους βαρυνθεὶς ἐπέρασε τὴν βάρειον του εἰς τὸ ἄκρον τῆς κλειδῆς καὶ προσεπάθησε νὰ τὴν στρέψῃ δι' ὀβλῆς του τῆς δυνάμεως. Ἡ κλεῖς ἔβησε ἐθραύσθη εἰς τὰς χεῖράς του. Ὅτε δὲ μετὰ τῆς αὐτῆς βιαιότητος ἐζήτηε νὰ ἀνοίξῃ τὴν ἑτέραν τοῦ δωματίου θύραν, παρενέβη ὁ ἱατρός, διέταξε νὰ φέρωσιν ὀλίγον ἔλαιον καὶ ἀλείψας τὰ κλειθρα ἤνοιξε μετ' εὐκολίας καὶ ἀνευ βλάβης τινός. Τότε ἀνέκραξεν ὁ ἱατρός: «ὦ φίλε μου, ἴδου παράδειγμα διδασκτικὸν διὰ σὲ καὶ τοὺς ὁμοίους σου. Ἡ βιαιότης σου ἐθραύσε τὴν μίαν κλειδα, ἢ δὲ ἀπαλότης τοῦ ἐλαίου κατάρθρωσε τὴν ἄνοιξιν διὰ τῆς ἑτέρας ἀνευ θραύσεως. Οὕτω καὶ ἡ ἀκρατὸς σου ἀυστηρότης συνετέλεσεν ὄχι ὀλίγον εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ υἱοῦ σου, ἐνθ' ἐὰν συνηνοῦτο μετὰ γλυκύτητος, τίς οἶδεν ἐὰν δὲν ἐπήρχετο σωτήρια;»

Ἐκ τῶν λόγων τούτων μεγάλως συνεκινήθη ὁ ἀπότομος πατὴρ καὶ πένιμας μετήγαγε τὸν υἱόν του εἰς τὸν οἶκόν του. Ἐκτοτε ὁ πατὴρ μετέβαλε τρόπον καὶ τὰ τέκνα του ὡς ἐκ θαύματος μετεβλήθησαν. Ὅσακις δὲ εὐρίσκειτο μετὰ τῶν γονέων, ἀνέφερε συνήθως τὸ πᾶν ἡμῶν του καὶ

τὸ παράδειγμα τῆς κλειδῆς καὶ ἔλεγε: «Γονεῖς, ἔχετε λελογισμένην ἀυστηρότητα καὶ συγκρίνατε αὐτὴν μετὰ τῆς γλυκύτητος. Ἡ μεγάλη ἀυστηρότης σκληρῶναι τὴν καρδίαν τῶν τέκνων καὶ καθιστᾷ αὐτὰ σκικὰ καὶ πείσιμονα. Πρὸ παντὸς δὲ μνημονεύετε τῆς συμβουλῆς τοῦ Παύλου λέγοντος: «Παιδεύετε τὰ τέκνα ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου μὴ παροργίζοντες.» Δ.

ΟΙ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ ΦΙΛΟΙ

Ὁ διακηρτὴς νῆσου τινὸς ἐκλήθη ὀπὸ τοῦ βασιλέως κυρίου αὐτοῦ, ὅπως δώσῃ λόγον τῆς κατῆς αὐτοῦ διαχειρίσεως.

Ἦκναι μετὰ τῶν φίλων του, πρὸς οὓς εἶχε τὴν μεγαλειότεραν ἐμπιστοσύνην, ἀφῆκεν αὐτὸν ν' ἀπέλθῃ χωρὶς νὰ ποιήσῃσι βῆμα τι εἰς ἀντίληψιν αὐτοῦ. Ἐτεροὶ δὲ, οὓς ἐπίσης ἐξετίμα, συνόδουσαν αὐτὸν μέχρι τοῦ πλοῦ του. Τινὲς δὲ, παρ' ὧν ἐλαχίστην προσέδρα συνδρομήν, ἠκολούθησαν αὐτὸν κατὰ τὸ διάστημα τῆς μακρᾶς αὐτοῦ πορείας μέχρι τῶν ποδῶν τοῦ βασιλέως. Οἱ ἔσχατοι δὲ οὗτοι φίλοι ἐγένοντο μεστὰι πρὸς βοήθειαν αὐτοῦ καὶ διεψύλαξαν αὐτῷ τὴν βασιλικὴν ἐνοχίαν καὶ χάριν.

Ὁ ἀνθρωπὸς κέκτηται ὡσαύτως ἐν ταύτῃ τῇ γῆ τριῶν εἰδῶν φίλων.

Ἄλλ' οὗτος συνήθως δὲν φροντίζει πρότερον νὰ γνωρίσῃ αὐτὸς καλῶς, εἰμὴ μόνον καθ' ἣν στιγμὴν καλεῖται ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἵνα δώσῃ λόγον τῷ Θεῷ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων.

Οἱ πρῶτοι τῶν φίλων τούτων, ὁ χρυσὸς δηλονότι καὶ τὰ γῆνα ἀγαθὰ, ἐγκαταλείπουν αὐτὸν παντελῶς κατὰ τὴν ὄραν τοῦ θανάτου του. Οἱ δεῦτεροι, οἱ τιμῆς εἰσιν οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ γνωστοί, συνοδεύουσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ τάφου. Οἱ τρίτοι δὲ φίλοι εἰσὶ τὰ καλὰ ἔργα, ἅτινα ποιοῦσι μετ' αὐτοῦ τὸν μακρὸν πλοῦν τῆς αἰωνιότητος, ὁμιλοῦσιν ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ Ὑψίστου καὶ διατηροῦσιν αὐτῷ τὴν χάριν καὶ τὸ ἔλεος.

Πόσον ἄφρον εἶνε ὁ ἀνθρωπὸς, ὅστις ἀμελεῖ τοσοῦτον πιστῶν φίλων!

Ἐν τῷ θανάτῳ σου τὸ πᾶν σ' ἐγκαταλείπει ἐκτὸς τῶν καλῶν σου πράξεων, αἵτινες σ' ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ οὐρανίᾳ πηξεί.

Θ. Κοκτῆς.

Ἡ «ΝΕΑ ΗΜΕΡΑ» ΤΕΡΤΕΣΤΗΣ ΠΕΡΙ «ΑΝΑΠΑΛΑΣΕΩΣ»

Ἐκ τῶν πολλῶν καὶ μυριάδιων ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Τουρκίᾳ Συλλόγων, γράφει ἡ «Νέα Ἡμέρα» Τετάρτης, ὁ τῆς «Ἀναπλάσεως» ἐν Ἀθήναις οὐχὶ πρὸ πολλοῦ συγκροτηθεὶς, σκοπῶν δὲ κυρίως τὴν ἐκτίθεισιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθηματος καὶ τοῦ ἀληθοῦς χριστιανικοῦ ἠθους, εἶναι ἕξις ἰδιαιτέρας μνείας, χάρῃ δὲ καὶ πάσης παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἐνθαυθύνσεως. Τὸ συμβούλιον τοῦ συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως» προεδρευόμενον ὑπὸ τοῦ

πρωταθλήτου των Ἑλληνικῶν γραμμάτων, κ. Ἀλ. Παγκαβῆ, σύγκειται ἐξ ἀνδρῶν χρηστῶν καὶ φιλοπόνητων, κεκτημένων πλήρη τὴν συνείδησιν ἢς ἀνεδέξαντο ἐθνικῶς καὶ θεαρέστου ἐντολῆς. Μετὰ πολλῆς δὲ εὐφροσύνης διεξήλθον μὲν τοὺς μέχρι τοῦδε ἐκτεθειμένους τέσσαρας ἀριθμοὺς τοῦ φερωνύμου τῆς «Ἀναπλάσεως» περιοδικῆς, περιέχοντος ποικίλα καὶ ὠφέλιμα ἄρθρα, ἀναγόμενα πάντα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐμνησίαν τῶν γνησίων ἠθικῶν καὶ χριστιανικῶν ἀρχῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν ἀφῆρη κρηπίδα πάσης εὐνομουμένης κοινωνίας. Ἰδίως ἄξια ἀναγνώσεως καὶ μελέτης εἶναι «αἱ ὁδοιπορικαὶ ἐντυπώσεις, τοῦ ἐπιφανοῦς νομολόγου καὶ τῶν ψυχωφελῶν παιδευμένων ἐκρηκτεστέτου κ. Ἰωάννου Σκαλτσούνη, ἀνδρὸς ὑπερ πάντων ἄλλων ἀφιλοκροτῶς καὶ γονίμως ποιήσαντος ὑπερ τῆς ἠθικῆς στοιχειώσεως τῶν Ἑλλήνων διὰ πολλῶν καὶ περισπούδαστων συγγραμμάτων. Ὁ κ. Σκαλτσούνης ἐν τῷ ἐπιλόγῳ τῶν ὁδοιπορικῶν αὐτοῦ ἐντυπώσεων, λαμβάνων τὸ ἐνδοξίμον ἐκ τῆς εὐκοσμίας τῶν Ἑλβετῶν, ἀγωνίζεται νὰ ἐνσταλέῃ τὴν ἀληθῆ καὶ ζωοποιὸν τοῦ καθήκοντος συναισθησιν εἰς τοὺς παρ' ἡμῶν ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν ἐκ ψιλῆς συνηθείας καὶ κατ' ἐπίδειξιν μόνου ἠθολογοῦντος καὶ ἀεὶ νέως παντοίας καὶ κενῆς ἐξαγγέλλοντος φλυαρίας περὶ ἐθνικοῦ μεγαλείου καὶ περὶ ἑλληνισμοῦ. «Ἐλευθέρια πολιτικῶν συντάγματα (λέγει) καὶ καλῶς ἐν θεωρίαις μελετημένοι νόμοι καὶ θεσμοὶ καὶ βουλῶν συζητήσεις καὶ ἀποφάσεις καὶ κυβερνητικὰ προγράμματα καὶ ἐπαγγελίαι πρὸς οὐδὲν ὠφελοῦσιν, ἐὰν κατὰ τὴν πράξιν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν δὲν ἐπικρατῇ τὸ φρόνημα τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἠθικότητος. Ὅπου ἐξέλιπε τὸ ὄψος τοῦ φρονήματος ἢ τὸ κύρος τοῦ καθήκοντος ἀπεικροῦσθαι, ὡς ἐκ τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς χαλαρότητος ὑπερκοσμίων συναισθημάτων καὶ πεποιθήσεων, οἱ ἐλεύθεροι θεσμοὶ χρησιμεύουσιν ὅπως καλύπτωσι τὸ ἀνεύθυνον διὰ τῆς ψήφου τῆς πλειονότητος τῶν συνδεσποζόντων καὶ προάγωσι τὰς κακίας τῶν φατριῶν, πάντας δὲ ἀδικούντας καὶ ἀδικουμένους καταδικάζουσιν εἰς μίση ἀδιάλλακτα, εἰς πάλιν ἄγροισιν, εἰς ζαῖν κτηνώδη καὶ ἀναξίαν ἐλευθέρων ἀνδρῶν. Ἀπειρίζομεν εἰς τὸν βίον τῶν ἐκπεπολιτισμένων ἔθνων καὶ μακαρίζομεν τοὺς Ἀγγλοὺς, τοὺς Ἀμερικανούς, τοὺς Ἑλβετοὺς, προσπαθοῦμεν δὲ νὰ εἰσαγάγωμεν παρ' ἡμῶν ἐξωτερικούς τινας τύπους πολιτισμοῦ, καὶ περιφρονοῦμεν καὶ ἀποκηραίνομεν πᾶσαν ἰκμάδα τῆς αἰωνίας πηγῆς, ἐξ ἧς πάντες οἱ ὕψις εὐδαίμονος οἰκουμένης συμβιώσεως ἐκπηράζουσι. Περιπλανώμενοι, ματαίως ἐζητοῦμεν εἰς τὸ νεκρὸν γράμμα τῶν νόμων ἢ εἰς τὰς ἀπομιμήσεις θεσμῶν ἔθρουθμον τῆς πολιτείας διοργανώσιν καὶ τι-

μίαν τῶν δημοσίων διαχείρισιν, ματαίως προσδοκῶμεν ἁρμονίαν εἰς τὰς οἰκογενειακὰς σχέσεις, πρόδον δὲ καὶ κοινωνικὴν πειθαρχίαν ἀπὸ μόνης τῆς διανοητικῆς παιδείσεως καὶ τῆς τῶν γλώσσων ἐμαθῆσεως. Τὸ δένδρον τοῦ καθήκοντος βλαστάνει καὶ καρποφορεῖ εἰς καρδίαν ἀνυψουμένης πέρα τοῦ ἅπτου καὶ ὁρατοῦ κόσμου, ἐξαγνιζομένης δὲ καὶ κατὰ τὰς δοκιμασίας τοῦ βίου ἐπισχυομένης ὑπὸ τῶν πεποιθήσεων τῆς αἰωνιότητος». Τοιαῦτα καὶ ἄλλα παρακλήσια κηρύττει ὁ συντετὸς καὶ πολυμαθὴς Κεφαλλῆν, μεθ' ὑποκαρδίου μὲν ἄλλοις, ἀλλὰ καὶ μετὰ θαλασρῆς παρηγορίας ἐλέγχων τὴν πρὸς τὸ καθῆκον ὀλιγοψίαν τῶν Ἑλλήνων».

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΜΟΥ

Ἐξιότιμη Κύριε,

Διελθόντες ἐπισταμένως τὰ πεμφθέντα ἡμῖν τεύχη τοῦ ἀξιολόγου περιοδικοῦ τοῦ φερωνύμου Συλλόγου «Ἀναπλάσις» δὲν δυνάμεθα ἀλλ' ἢ νὰ ἐκδηλώσωμεν τὴν ἔκραν ἡμῶν εὐχαρίστησιν ἐπὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς ὠφελίμως καὶ τερπνῶς γεγραμμένοις. Ἐν μίῳ δὲ τοῦ κατασκοιζόντος σήμερον τοῦ πολλοῦ ὕλισμοῦ καὶ τῆς ἀδιαφορίας, τῆς ἀπειλοῦσης νὰ ἐκτρέψῃ τὴν καθ' ἡμῶν γενεάν ἀπὸ τῆς πατροφῆς εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς, παρηγοροῦν ὑπάρχει ὅπως ὅτι εὐρίσκονται καὶ γενναῖοι καὶ εὐδόκιμοι τούτων πρόμαχοι, οἵτινες ἀναλαμβάνουσι τὸν βάρυν καὶ πολὺμολον, ἀλλὰ καὶ ἐνδοξον ἀγῶνα τοῦ στηρίζαι τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ποδηγετῆσαι τοὺς πάντας ἐν τῇ τριβῇ τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας καὶ τῆς κατὰ Χριστὸν ἠθικῆς, ἐν ἧ' πᾶσα σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ ἀλάθητος γνώσις. Ὅθεν καὶ ἐπευλογοῦντες τὸ ὑμέτερον ἔργον, δεόμεθα τοῦ Ὑψίστου ὕψως ἐπισηχῆ ὑμᾶς τε καὶ τοὺς σὺν ὑμῖν τὸ τοιοῦτο ἐργαζομένους καὶ διατηροῦν ὑμᾶς ἐν ὑγείᾳ, τὸ ἀγαθὸν καὶ κοινῇ ὠφέλιμον ἐργεῖον ὑμῶν ἐβλογῶν καὶ προάγων.

Ἐν Σάμῳ τῇ 3 Φεβρουαρίου 1888.

Ἐνθερμος ἐν Κυρίῳ εὐχέτης ὑμῶν

† Ὁ Σάμου ΓΑΒΡΙΗΛ

ΨΗΦΙΔΩΤΟΝ.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε ἀναντιρρήτως ἡ μέγιστη τῶν ἀρετῶν καὶ ὅπως ἤθελέ τις θεωρηθῆ διαπραττων μέγα ἔγκλημα, ἐν, ἐρωτώμενος ὑπὸ κακούργου διώκοντος τὸν πλησίον του μὲ τὸ ἐγχειρίδιον εἰς τὰς χεῖρας, ὁμολογήσῃ αὐτῷ τὸ καταφύγιον τοῦ ἐχθροῦ του.

Ἡ ἀνθρωποκτονία εἶνε τὸ φοβερότερον τῶν ἐγκλημάτων καὶ ὅπως ὁ ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης φονεῦν τὸν πλησίον του δὲν λογίζεται ἐγ κληκτῶν.

Ὅρθῶς λοιπὸν παρατηρεῖ ὁ Chiller ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἀρετὴ καλῶς ἐφαρμοζομένη καθίσταται ἔγκλημα, καὶ τὸ ἔγκλημα ἐξευγνίζεται διὰ τῆς καλῆς ἐφαρμογῆς.

— Οἱ νέοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προσδοκῶσι τὴν εὐδαίμονίαν αὐτῶν ἐκ τῆς τύχης· οἱ ἄνδρες ἐκ τῆς ἐργασίας· οἱ γέροντες ἐκ μόνης τῆς θείας ἀντιλήψεως.

— Ἡ ἐγερνυθία εἶνε πνευματικὴ τις ἐγκράτεια.

Δι' αὐτῆς χαλινῶνται ἡ ἔμφυτος εἰς πάντα ἄνθρωπον πνευματικὴ μεταδοτικὴ ὁρμή. Ἡ κατακυρίασις τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τῆς πνευματικῆς ταύτης ὁρμῆς ἀποτελεῖ τὴν ἀδολοσχίαν, ὅπως ἡ κατακυρίασις αὐτοῦ ὑπὸ τῶν σωματικῶν ὁρμῶν ἀποτελεῖ τὴν ἀκρασίαν, τὴν ἀκολασίαν.

Ἡ ἀδολοσχία λοιπὸν ἐλέγχει ἀδυναμίαν πνεύματος διὰ τοῦτο παρατηρεῖται αὐτῇ συνήθως εἰς τὰς γυναῖκας, τὰ παῖδια καὶ τὰ ταπεινὰ πνεύματα.

— Περὶ τοῦ Νεύτωνος ἀναφέρεται ὅτι ὁσάκις ἤκουε προφερόμενον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἀπεκάλυπτεν ἑαυτόν.

— Ὁ Ζήλος εἶνε ἀρετὴ· γεννᾷ τὴν ἀμίλλαν, ἥτις εἶνε σπουδαίος τῆς προόδου παράγων. Ἄλλ' ὁ ἐν τῷ πεδίῳ τῆς ἀμίλλης ἠτῶμενος παύει πλέον ζῆλῶν, λυπεῖται ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης τὸν ζῆλον διαδέχεται ὁ φθόνος, τὴν παιδαγωγικὴν ἀρετὴν διαδέχεται ἡ κινδυνωδестаτὴ τῶν κακίῶν.

Ὅστε ἴσως ἀνευ παραλογοῦσιν δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ Ζήλος εἶνε ἡ ἐμβρωθῆς κατάστασις τοῦ φθόνου. Ν. Π. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Τὰ τακτικὰ τοῦ Συλλόγου μέλη συνελθόντα τῇ 7ῃ Φεβρουαρίου ἔ. ἔ. ἐξελέξαντο εἰς ἐξέλεξιν τοῦ ταμείου τριμελῆ ἐπιτροπέαν ἐκ τῶν κκ. Ἰ. Καρακατσάνη, Κλεομένους Λουκᾶ καὶ Ἀναργύρου Πρεζάνη.

— Τὸ συμβούλιον τῆς «Ἀναπλάσεως» ἐν τῇ τακτικῇ αὐτοῦ συνεδρίᾳ τῆς 14 Φεβρουαρίου ἐνέειρεν διὰ πλειοψηφίας ἐκ τῶν πρωταθέντων ὑπὸ τῶν τακτικῶν μελῶν τοῦ ἐξῆς ἐξ ὑποψηφίους συμβούλους, ἦτοι τοὺς κκ. Ἰ. Ἀναγνωστόπουλον, Μ. Γαλανόν, Ν. Δημητρακόπουλον, Ἰ. Καρακατσάνην, Δ. Σχορτσανίτην καὶ Ἰ. Πρεζάνην. Ἐκ τῶν ἐξ τούτων συνερχόμενα τὰ τακτικὰ μέλη εἰς συνεδρίαν μετὰ ἓνα μῆνα ἀπὸ σήμερον, ἦτοι τῇ 27 Μαρτίου, ἡμέρα Κυριακῆ καὶ ὄρα 8η μ. μ., ἐκλέξουσιν ὀριστικῶς, συνωδὰ τῷ κανονισμῷ, τοὺς δύο ἀπαιτούμενους συμβούλους πρὸς πληρώσιν τῶν χηρευσουσῶν θέσεων.

— Ὁ βιβλιοπώλης κ. Γεώργιος Κατσουρόπουλος ἐδάρησατο τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου 85 βιβλία διαφόρων συγγραμμάτων. Ὁ Σύλλογος εὐγνωμονεῖ αὐτῷ.

— Ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου καταρτίζεται ἀναγνωστήριον. Οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ ἐκδῶται ἢ κτήτορες συγγραμμάτων, περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων, παρακαλοῦνται, ὅπως ἐπεκτείνωσι τὴν εὐεργετικὴν αὐτῶν δρασίαν καὶ μέχρι τῆς «Ἀναπλάσεως». Τὸ περιοδικὸν τοῦ Συλλόγου ἀνταλλάσσεται πρὸς πάσας τὰς εἰς τὸ ἀναγνωστήριον πεμπόμενας ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικά.

— Κατωτέρω δημοσιεύονται τὰ ὄνόματα τῶν ἀνταποκριτῶν τῆς «Ἀναπλάσεως», πρὸς οὓς δύνανται οἱ πανταχοῦ συνδρομηταὶ νὰ καταβάλλωσι τὴν συνδρομὴν των. (Ἡ συνδρομηταὶ τῶν τόπων, ἐν οἷς δὲν ὑπάρχουσιν ἀνταποκριταί, πέμπουσιν ἀπ' εὐθείας τὰς συνδρομὰς αὐτῶν εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Συλλόγου ἐντὸς συστημένων ἐπιστολῶν. Πολλὰ ὀφείλονται χάριτες εἰς τοὺς κκ. ἀνταποκριτάς, διότι πάντες σχεδὸν ἀνεδέξαντο προθύμως καὶ ἀφιλοκεροῦς τὸ ἔργον τῆς ἀνταποκρίσεως μετὰ δραστηριότητος ἐνεργούντες χάριν τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου, συμφώνως πρὸς τὸν ἐν τέλει τοῦ βου φέλλου δημοσιευθέντα κανονισμὸν τῶν ἀνταποκριτῶν.

Τοὺς κυρίους ἀνταποκριτάς καὶ συνδρομηταίς.

Συνδρομῆ «Ἀναπλάσεως» ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγμα χροσᾶ 10, ἐν τῷ ἐσωτερικῷ δραχμῆ 10, δι' ἑκαμηνίαν τὸ ἡμισυ.

Ἄν συνδρομῆ προπληρῶνται.

Ὅσοι δὲν ἐπλήρωσαν ἐπι παρακαλοῦνται νὰ πέμψωσι τὴν συνδρομὴν των.

Ἡ συνδρομῆ ἀρχεῖται ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου διὰ τοὺς ἐξ ἀρχῆς λαβόντας τὸ φύλλον, διὰ δὲ τοὺς λοιποὺς ἀρχεῖται ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου καὶ λήγει τὴν 31ην Δεκεμβρίου. Δύνανται δὲ νὰ ἐγγράφωται συνδρομηταὶ κατὰ πάσαν ἐποχὴν λαμβάνοντες καὶ τὰ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους ἐκδοθέντα φύλλα.

Ἄν συνδρομῆ ἀποστέλλονται κατ' εὐθείαν εἰς τὸν ταμῆν τοῦ Συλλόγου ἐντὸς συστημένων ἐπιστολῶν μὲ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν: Πρὸς τὸν ταμῆν τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως» κ. Κ. Κοσμῆν εἰς Ἀθήνας.

Πρὸς ἀπότισιν τῆς συνδρομῆς του δύναται τις νὰ ἐγκλείσῃ εἰς τὴν συστημένην ἐπιστολὴν του εἴτε χαρτονομίσμα παντὸς κράτους, εἴτε ταχυδρομικὴν ἐπιταγήν, εἴτε τοκομερίδια, εἴτε χρυσόν, εἴτε συναλλαγματικὴν, εἴτε γραμματόσημα παντὸς κράτους.

Ὅσοι δι' ἐπιστολῶν των πρὸς τὴν διεύθυνσιν ζητοῦσι νὰ πέμψωται πρὸς αὐτοὺς τὰ φύλλα παρακαλοῦνται νὰ πέμψωσιν ὁμοῦ καὶ τὴν συνδρομὴν.

Ὁ πληρῶν τὴν συνδρομὴν του λαμβάνει ἐντὸς τοῦ πρώτου μετὰ τὴν πληρωμὴν πεμπομένου φύλλου τὴν διπλότυπον ἀπόδειξιν.

Πάσα απόδειξις πρέπει να είνε υπογεγραμμένη υπό του ταμίου ή του υποταμίου του Συλλόγου κ.Κ. Κοσμή ή κ.Κ.Ν. Μαλικοπούλου.

Οι κκ. ανταποκριταί παρακαλούνται να συμμορφωθώσι προς τὸν ἐν τῷ 5ῳ φύλλῳ δημοσιευθέντα κανονισμόν. Οἱ εἰσπραττοντες τὰς συνδρομὰς πέμπουσιν αὐτὰς εἰς τὸν κ. ταμίαν σημειοῦντες καὶ τὰ ὄνόματα τῶν πληρωόντων, ἵνα πέμπηται καὶ πρὸς αὐτοὺς ἡσχετικὴ ἀπόδειξις.

Οἱ ἀλλόσποντες διαμονὴν συνδρομητικὰ παρακαλοῦνται νὰ καθιστῶσι γνωστὸν τοῦτο τῇ Διευθύνσει, ὅπως στέλληται αὐτοῖς τακτικῶς τὸ φύλλον.

Ἀνταποκριταὶ ἠ. Ἀναπλάσεως

Ἐν Μελίτῃ ὁ κ. Εἰσπρ. Πετροβικινός ἔμπορος, ἐν Τριπόλει τῆς Βυρβαρίας ὁ κ. Δημ. Φόρος ἔμπορος καὶ πρῶτος τῆς Ἑλλάδος, ἐν Τύνιδι ὁ κ. Β. Κουγιτίας διευθυντὴς τοῦ μονοπωλείου τῶν καπνῶν καὶ τοῦ ἄλατος, ἐν Τεργίστῃ ὁ κ. Ἀλέξ. Εὐλάμικος ἔμπορος, ὁ κ. Ἰ. Σκαλτσούνης καὶ ὁ κ. Σ. Α. Οἰκονόμος καθηγητὴς, ἐν Βενετίᾳ ὁ κ. Σεβαστιανὸς Νικολάβουρας ἀρχιμανδρίτης, ἐν Μασσαλίᾳ ὁ κ. Δημ. Γουναρόπουλος ἔμπορος, ἐν Κωνσταντινουπόλει οἱ κκ. ἀδελ. Δεπάστα βιβλιοπῶλαι, ἐν Χίῳ ὁ κ. Κ. Ἠλιάδης Παπυλῆος ἱατρός καὶ ὁ κ. Ἄριστ. Ἀσιώτης καθηγητὴς, ἐν Καλύμνῳ ὁ κ. Ι. Παζάκος ἔμπορος, ἐν Σμύρνῃ ὁ κ. Γεωργ. Καμπέρογλους βιβλιοπῶλης, ἐν Λάρνακι-Κύπρου ὁ κ. Π. Ἀντωνιάδης καὶ Γρ. Κυζίδης ἔμποροι, ἐν Λευκωσίᾳ Κύπρου ὁ κ. Γ. Νικολίτσουλος συντάκτης τῆς Φωνῆς Κύπρου, ἐν Βαροχωσίῳ Ἄμμογώστου Κύπρου ὁ κ. Χρ. Παπαδόπουλος δικαστὴς, ἐν Πρεβέζῃ ὁ κ. Ἄνδρ. Μαιμάτης ἔμπορος, ἐν Ρουχτσοκλίῳ ὁ κ. Ἰω. Ἰσιδωρόπουλος ἔμπορος, ἐν Βουδαπέστῃ ὁ κ. Γρ. Γούγος ἀρχιμανδρίτης, ἐν Ἀδριανουπόλει ὁ κ. Βασίλ. Βασιλάδης, ἐν Καϊσίῳ ὁ κ. Π. Καπλανίδης διευθυντὴς τῆς Ἀμπετείου Σχολῆς, ἐν Μανσοῦρᾳ ὁ κ. Γεωργ. Παπανικολάου διδάσκαλος, ἐν Τούρῳ ὁ κ. Χρ. Γεωργιάδης, ἐν Ζαχαζίνῳ ὁ κ. Ἰ. Ζαμπέλιος ἑλληνοδιδάσκαλος, ἐν Χανίοις Κρήτης ὁ κ. Γεωρ. Πανηγυράκης φοιτητὴς τῆς Νομικῆς, ἐν Μόσχᾳ ὁ κ. Γεωρ. Ν. Σκουμπούρης, ἐν Ἀζόφ-Δόν ὁ κ. Ἄθων. Δουκιρόπουλος ἔμπορος, ἐν Vrandienka ὁ κ. Χρ. Κουσαντιανός, ἐν Ταϊγανίῳ ὁ κ. Κων. Κοκώλης γραμ. πρῶτος, ἐν Νικολάειῳ ὁ κ. Σπυρίδων Ψωδιᾶς, ἐν Armasir (Gaucasie Russie) ὁ κ. Ἐ. Κυριακόπουλος, ἐν Λονδίῳ ὁ κ. Ἄγαθ. Μογοβάκης, ἐν Μαγχεστέρῳ ὁ κ. Ἰ. Ν. Πέθος καὶ ὁ κ. Λεων. Ι. Χρυσοβελόνης, ἐν Ἀμστελδάμῳ ὁ κ. Ν. Βλάχος πρῶτος, ἐν Ἀμβούργῳ ὁ κ. Σ. Βλάχος, ἐν Βρυξέλλαις ὁ κ. Πράδρομος Κεντούρης ἔμπορος, ἐν Ρώμῃ ὁ κ. Γ. Οἰκονόμος καλλιτέγνης, ἐν Ἀγκῶνι ὁ κ. Ἄντ. Πανδῆς ἐφημέριος, ἐν Γαλατζίῳ ὁ κ. Κ. Γεωργιάδης, ἐν Γεουργιέβῳ ὁ κ. Σπ. Σπάθης, ἐν Ὀλτενίτσα ὁ κ. Λάζαρ. Μ. Ἀναστασιάδης, ἐν Βάρλαδι ὁ κ. Γεωρ. Κατσαράνης, ἐν Τραπεζοῦντι ὁ κ. Κ. Ξανθόπουλος γυμνασιάρχης, ἐν Πάτρῳ ὁ κ. Σεραφεῖμ Παναγιωτίδης ἀρχιμανδρίτης, ἐν Πύργῳ (Ἀνατ. Ρωμανίας) ὁ κ. Γ. Γκόφας πρῶτος, ἐν Λιμένι Βαθέος Σάμου ὁ κ. Γ. Σταυρινίδης βιβλιοπ. ἐν Μαραθκάμπῳ Σάμου ὁ κ. Ἰπ. Κωστάκης ἱατρός, ἐν Προσωτοῖᾳ ὁ κ. Ν. Λιάμης ἱατρός.

Ἐν Πειραιεὶ ὁ κ. Γ. Καψαμπέλης ἔμπορος, ἐν Πάτραις ὁ κ. Εἰθ. Καρακάλος ἐφέτης, ὁ κ. Χρ. Ρηγάπουλος καὶ Χρ. Ἀναγνωστόπουλος ἔμποροι, ἐν Μεσσήνῃ ὁ κ. Δ. Μερλόπουλος ἱατρός, ἐν Καλάμαις ὁ κ. Κ. Μαγιωράκος γραμματεὺς Νομαρχίας, ἐν Σπάρτῃ ὁ κ. Στυλιανὸς Δημητράκουλος, ἐν Κεοῦσᾳ ὁ κ. Π.

Ε. Σκαλτσούνης, Ν. Σ. Μπογδάνας καὶ Ν. Ἰωαννίδης, ἐν Ναυπλίῳ ὁ κ. Π. Παλαμίδης δικαστὴς καὶ Ν. Σταυριανόπουλος βιβλιοπῶλης, ἐν Τριπόλει ὁ κ. Νικηλάος Ζαφειρόπουλος ἔμπορος, ἐν Κυπαρισσίᾳ ὁ κ. Δ. Λαμπρίδης ἱατρός, ἐν Ληξουρίῳ ὁ κ. Α. Φαρντίκος, ἐν Λευκάδι ὁ κ. Πανταζῆς Φύσσας, ἐν Καρόστῳ ὁ κ. Κ. Γουναρόπουλος ἱατρός, ἐν Μεσολογγίῳ ὁ κ. Εἰθ. Ἰωαννίδης συνταγματάρχης ἐν ἀποστρατείᾳ, ἐν Σιδιῳ ὁ κ. Μ. Ρήγας ἔμπορος, ἐν Βόλῳ ὁ κ. Κ. Κυριακόπουλος ἐργασιαρχὴς, ἐν Σύρῳ ὁ κ. Κ. Γιούλης ὑπαλ. ἑλλην. ἀεροπορίας, ἐν Σίονῃ ὁ κ. Γ. Προξάνης φαρμακοποιός, ἐν Γαργαλιάνοις ὁ κ. Ν. Χ. Ἀμβράζης, ἐν Γυθείῳ ὁ κ. Π. Δ. Τούλης γυμνασιάρχης, ἐν Πύργῳ ὁ κ. Σωτήρ. Α. Σακελλαρόπουλος καθηγητὴς, ἐν Ἀλιβερίῳ ὁ κ. Ἐπι Κορνελᾶτος σχολάρχης, ἐν Λεβεντόβῃ ὁ κ. Γρηγ. Κοντοβουνάτος δήμαρχος, ἐν Κύμῳ ὁ κ. Κωνσταντίνος, ἐν Τήνῳ ὁ κ. Ἄγγ. Καμπάνης ταμίας, ἐν Λιανοκλάδι ὁ κ. Α. Κολοκώτας κτηματίας, ἐν Καρδίτσᾳ ὁ κ. Παπαδημητριάδης ἔφορος, ἐν Ζαγοράῳ ὁ κ. Χρ. Τερζόπουλος, ἐν Ἄνδρῳ ὁ κ. Ν. Π. Λουκίτσας σχολάρχης, ἐν Κολλήνῃ ὁ κ. Σπ. Μακρῆς ὑποπελάτης, ἐν Ἄλιμυρῳ ὁ κ. Κ. Μαντασόνης ἔμπορος, ἐν Ἄγρινῳ οἱ κ. Κ. Σταθόπουλος σχολάρχης καὶ Παπαγεωργιάδης ταμίας, ἐν Κέρκεζι ὁ κ. Γ. Α. Στρεψιτόπουλος δήμαρχος, ἐν Σούρπῃ ὁ κ. Λεωνίδας Πολύδωρος δημοδιδάσκαλος, ἐν Ἄρτῃ ὁ κ. Κ. Ι. Βρακοστάλης ἔμπορος, ἐν Αἰγίῳ ὁ κ. Θ. Κ. Ἀλεξόπουλος, ἐν Κατόνῃ ὁ κ. Π. Ι. Πετρίδης, ἐν Μοῇ Ἄγ. Λαύρας ὁ κ. Ἄθ. Γεωργίου ἠγοούμενος, ἐν Παξοῖς οἱ κκ. Σ. Α. Μπογδάνας δήμαρχος καὶ Α. Σ. Πέκος ταμίας, ἐν Βυτινῇ ὁ κ. Π. Παπαζαφειρόπουλος ἱερεὺς καὶ σχολάρχης, ἐν Ἰθάκῃ ὁ Γερ. κ. Βαυτόπουλος ἔμπορος, ἐν Θήρᾳ ὁ κ. Ν. Ἰωάννης ταμίας, ἐν Ἄγυϊᾳ ὁ κ. Ρίζος Ἀποστόλου, ἐν Λαρίσῃ ὁ κ. Ἄντων. Βαλάσσης καθηγητὴς, ἐν Δημητσάνῃ ὁ κ. Α. Θ. Μαγνέπουλος ταμίας, ἐν Ἀρπύῳ ὁ κ. Γ. Α. Μπουσῆος δικαστὴς, ἐν Ἀνδριτσάνῃ ὁ κ. Δωρόθεος Ἠλιόπουλος σχολάρχης, ἐν Πραμάντοισι ὁ κ. Ν. Κ. Μπέκας δήμαρχος, ἐν Καρυταίνῃ ὁ κ. Βεν. Ἀθραμόπουλος σχολάρχης, ἐν Πορταρῆᾳ ὁ κ. Μ. Βενιέρης, καὶ ἐν Ν. Κορίνθῳ ὁ κ. Δ. Α. Κονδύλης καθηγητὴς.

ΑΔΕΛΦΟΓΡΑΦΙΑ

Α. Κ. Μ. Πρέβεζαν, Παραγγεῖλι ὑμῶν ἐξετελέσθη ὁ 1 καὶ 2 ἀριθμὸς ἐστάλη.—Ζ. Πρέβεζαν, Τὸ σφάλμα διωρθώθη.—Συντάκτη Φων. Κύπρου, Εὐχαριστοῦμεν ὑμῖν διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς Ἀναπλάσεως ἐνεργείας. Παρίμενομεν συνδρομὰς σταλείσας ὑμῖν ὑπὸ τοῦ κ. Παπαδοπούλου.—Α. Γαργαλιάνους, Ἐπιστολὴ ἐλήφθη. Φύλλα πέμπονται τακτικῶς. Ἀγνοοῦμεν τί συμβαίνει.—Κ. Ταϊγάνιον, Εὐχαριστοῦμεν ὑμῖν. Φύλλα ἐστάλησαν. Θὰ στείλωμεν ἀποδείξεις.—Γ. Π. καὶ Σ. Σ. Μανσοῦραν, Χρήματα ἐλάβομεν.—Σ. Ι. Α. Βαθέος Σάμου, Συνδρομὴ ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν ὑμῖν διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς Ἀναπλάσεως ἐνεργείας.—Ι. Κ. Μαραθόκαμπον Σάμου, Ἀποδείξεις ἐστάλησαν, Ἀναμένομεν διατριβήν.—Α. Προσωτοσάνην, Ἐπιστολὴ ἐλήφθη. Φύλλα ἀπεστάλησαν.—Γ. Σταυρινίδην, Α. Βαθέος Σάμου, Συνεμορφώθημεν τῇ ἐπιστολῇ ὑμῶν. Στέλλομεν κατάλογον τῶν συνδρομητῶν.—Γ. Κ. Σμύρνην, Φύλλα ἐστάλησαν. Τὰ ὄνόματα τῶν ἀναποκριτῶν δημοσιεύονται ἐν τῷ περιοδικῷ.—Χρ. Μαγχεστρίαν, Εὐχαριστοῦμεν ὑμῖν διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς Ἀναπλάσεως ἐνεργείας. Φύλλα ἐστάλησαν εἰς τοὺς νέους συνδρομητὰς. Ταχυδρομικῶς στέλλομεν κατάλογον συνδρομητῶν καὶ ἀποδείξεις.

Τύποις Α. Κολλαράκη καὶ Ν. Τριανταφύλλου — Κάτωθεν τοῦ Δημαρχείου —